

**TARTU OSKAR LUTSU NIMELISE
LINNARAAMATUKOGU
2023. AASTA TEGEVUSARUANNE**

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Põhilised tegevussuunad	4
2. Juhtimine	5
3. Kogude komplekteerimine ja töötlemine	16
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused	29
2024. aasta tegevusi	60

Sissejuhatus

Linnaraamatukogu on Tartu linna kõige enam külastatavam kultuuriasutus. Raamatukogu on kogukonna info- ja kultuurikeskus. Väga oluline on koostöö linnaosade lasteasutuste, koolide, huvikoolide ja päevakeskustega. Pakutakse erinevaid sündmusi – alates kirjandusüritustest ja kontsertidest lõpetades reisimuljete või salongiõhtutega, samuti kogukondlikku tegevust, koolitusi ja vaba aja veetmise võimalusi.

Läinud aastal üheks olulisemaks sündmuseks oli Südalinna kultuurikeskuse arhitektuurivõistluse korraldamine ja võidutöö valimine. Arhitektuurivõistlusele esitati 5. maiks 2023 kokku 105 pakkumust 107 tööga. 28 võistlustööd oli Eestist ja 79 välisriikidest. Töid esitati 26 riigist. 14. juulil 2023 kuulutati arhitektuurivõistluse võitjaks töö "Paabel" ning jagati ka ülejäänud auhinnad.

Aprillis tähistati raamatukogu 110. sünniaastapäeva, mille raames toimus mitmeid eripalgelisi üritusi. Vahetult pärast sünnipäevaüritusi tabas raamatukogu kole õnnetus: Kompanii 10 hoone katuse põleng. Õnneks ei saanud raamatukogu tulest tingitud kahjustusi, küll aga rikkus kustutusvesi meie ruumid ja sisustuse. Pärast õnnetust koliti raamatukogu direktsiooni ja kogude arenduse osakonna tööruumid tagasi Kompanii 3/5 hoonesse ja Kompanii 10 rendipindadest loobuti.

Aasta lõpus loobuti veel teisestki rendipinnast: Staadioni 73 asunud Lubja laenutuspunkti ruumidest. Selle tingis linna poolt esitatud keerulistest majandusoludest lähtuv kärpimisvajadus. Nii lühendatakse 2024. aastal raamatukogu lahtiolekuaegu ja 2023. aasta lõpus suleti Lubja tänava laenutuspunkt. Töötajate koosseisu vähendati 8,65 töökohta võrra: 1,5 kohta täitmata kohtade arvelt, 3,5 töökohta koondati, 3,65 koha võrra vähendatakse koormusi.

2023. aastal õnnestus raamatukogul linna ja riigi poolt saadavate rahaliste vahendite toel astuda samm edasi kaasaegsete raamatukoguteenuste pakkumise suunas. Kevadel saime linna ja Kultuuriministeeriumi rahvaraamatukogude kiirendi toel rahastuse (kokku €127 681.-) raamatu- ehk laenutuskappide teenuse laienduseks ja aasta lõpus €150 000.- iseteeninduslikule laenutus- ja turvasüsteemile üleminekuks (viimane selgus aruande koostamise ajal veebruaris 2024).

Tabel 1. Raamatukogude arv

Linna nimi	Elanike arv (01.12.23)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Teeninduspunktide arv	Kokku
Tartu	98 253	1	4	1	5

Lisaks raamatukoguhoonetes toimuvale teenindusele pakuti koduteenindust ja teenindati regulaarselt Tartu Liiva tänava hooldekodu ja Tartu Puuetega Inimeste Koda ning külastati päevakeskusi.

1. Põhilised tegevussuunad

Lugemisisu ülalhoidmine, raamatuvara, lugemisrõõmu ja kirjandusloo vahendamine, lugejate infovajaduste väljaselgitamine ja pädevate allikate juurde juhatamine. Raamatuvara komplekteerimine vastavalt teadaolevale lugejate huvidele, kultuuriloo suursaavutuste laiemale üldsusele kättesaadavusele ja kohalike autorite publiku jätkusuutlikule huvile mõeldes. Vahendamisel kasutatakse tavapärasemaid vorme -- näitused, üritused, väljapanekud, raamatuesitlused, raamatututvustused -- aga et 2023. aasta oli liikumisaasta ja nii mõndagi sai vastavalt teemaaastale ette võetud ja levitatud sõnumit, et raamatukogus on eripalgelist kirjandust ja kõne all mitmekülgssed teemad.

2023. aastal sai Tartu Linnaraamatukogu 110 aastaseks. Kevadel tähistati seda kõnekoosoleku ja kultuuriprogrammiga, akendele seati välinäitus ja anti välja raamat „(Linna)kirjanduslikud uitamised Tartus“, mis tutvustab huvilistele Tartut läbi kirjanduse.

Kevadel valmis raamatukogu kodulehe uus versioon, mis on kohandatud nägemispuudega inimeste vajadustele. Uute sündmustena korraldati 1. poolaastal liikumisaastale pühendatud kohtumisõhtute sari ning laste- ja noorteosakonnas toimusid laupäeviti jututoad Ukraina lastele. Uus ürituste sari kutsuti ellu ka Annelinna raamatukogus - oma kodumaast käisid rääkimas Tartus elavad teisest rahvusest inimesed. Rahvarohkeks kujunes septembrikuus Annelinna raamatukogus toimunud pere- ja kogukonnapäev ning novembrikuus tähistas meeololuka salongiõhtuga 95. sünnipäeva meie vanim, Karlova-Ropka harukogu.

2023. aastal tegeleti raamatukogu arengukava koostamisega, mis valmis tegevusaastateks 2024-2027. Hetkel (veebruaris 2024) on arengukava väljas avalikuks tutvumiseks, misjärel loodetavasti läheb see linnas kinnitamisele.

Aasta jooksul korraldati ühtekokku 902 üritust ja koolitust rohkem kui 33 600 osalejale. Võrreldes 2022. aastaga kasvas sündmuste arv 10% ja osalejate arv 26%. Igal nädalal leidis aset ca 17 sündmust, neist laias laastus 2/3 lastele ja 1/3 täiskasvanutele ning noortele. Keskmiselt oli igal sündmusel ca 30 osalejat (üritustel 42 ja koolitustel 15). Ilma virtuaalüritusteta on need näitajad: keskmiselt osales ühel sündmusel 29 inimest. Üritusel osales keskmiselt 39 ja koolitusel keskmiselt 15 inimest. Füüsiliselt (st virtuaalüritusi arvestamata) osales ühel sündmusel 27 inimest (üritusel 37 ja koolitusel 13 osalejat).

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogu

2023. aastal muutusi raamatukogude võrgus ega raamatukogude lahtiolekuaegades ei olnud. Tehti mõningaid struktuurimuutusi raamatukogu osakondade ja administratsiooni tasandil. Muudeti ka Tartu Linnaraamatukogu Nõukogu koosseisu, kuid 2023. aastal nõukogu kokku ei tulnud.

2.2 Eelarve

Eelarve suurenes, kuid ka ellukallidus tõusis jõudsalt. Riigipoolne komplekteerimissumma oli €113 808, mis oli € 8801 võrra rohkem kui 2022. aastal (€105 007). Linn eraldas algselt €125 000 väljaannete ostmiseks ja €5655 materjalide (kile, liim, filmoplast, võõtkoodid, kohaviidaetiketid) jaoks. Sellele lisandus detsembris €5000 teavikute ja €473 materjalide jaoks, kokku linnalt €136 128. Lisaks ostsime klassifikatsioonist Õppevahendid ja koolituskulud (Mängud ja mänguasjad) €391 eest lauamänge. Seega linnalt saime umbes sama summa mis 2022. aastal. Kokku oli 2023. aastal ostudeks raha umbes €9000 võrra rohkem kui 2022. aastal, aga ikka umbes €6500 vähem kui 2021. aastal.

Raamatukogutöötajate keskmine töötasu oli 2023. aastal Tartu linnaraamatukogus 1361 eurot kalendrikuus.

Tabel 2. Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.21 €	Seisuga 31.12.22 €	Seisuga 31.12.23 €
Eelarve kokku	2 268 606	2 408 166	2 954 982
Personalikulu	1 554 894	1 677 802	1 961 381
Komplekteerimiskulu	256 502	241 215	249 910
sh KOV-lt	132 339	136 208	136 147
sh riigilt	123 388	105 007	113 763
Infotehnoloogiakulu	97 000	97 100	121 740

2.3 Projektid

Osaleti neljas rahvusvahelises koostööprojektis ja taotleti ürituste korraldamiseks regulaarselt toetust Kultuurkapitalilt ja Rahvakultuuri keskuselt. Samuti osaleti linna algatatud ettevõtmistes (näiteks PRIA projektid).

Sellest aastast oli võimalik taotleda raha EV Kultuuriministeeriumi rahvaraamatukogudele suunatud kiirendi voorudest. Aasta algul taotleti raha enda raamatu- ehk laenutuskappide teenuse laiendamiseks (vt lähemalt tabel 3) ja novembris üleminekuks iseteeninduslikule laenutus- ja turvasüsteemile (1. etapp).

Tabel 3. EV Kultuuriministeeriumilt, Kultuurkapitalilt ja Rahvakultuuri keskuselt saadud toetused

<i>Allikas</i>	<i>Tegevus</i>	<i>Toetust kiisitud</i>	<i>Toetust saadud</i>	<i>Tagasi makstud</i>	<i>Omaosalus</i>
Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali 2022 4. jaotus	Kohtumised kirjanikega (20 kohtumist)	€6989.73	€6989.-	€198.72	€822.47
Eesti Rahvakultuuri Keskuse regionaalne kultuuritegevus 2022 4. voor	Huvitavate kohtumiste õhtud (13 kohtumist)	€3175.64	€2000.-	€77.06	€883.73
Eesti Rahvakultuuri Keskuse regionaalne kultuuritegevus 2023 1. voor	Algupärase lastekirjanduse päev (10 esinejat)	€1880.-	€1000.-	€115.64	€1795.-
EV Kultuuriministeeriumi raamatukogude kiirendi 2023 1. voor (investeeringud)	Raamatu- ehk laenutuskappide teenuse laiendus	€63 840.-	€63 840.-	Lõpeb 02.12.2024	€63 841.-
EV Kultuuriministeeriumi raamatukogude kiirendi 2023 1. voor (koolitused)	Lasteraamatukogu- hoidjate suveaka- deemia	€3210.-	Ei kvalifit- seerunud	-	Ei toimunud
Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali 2023 1. jaotus	Väljaande „(Linna) kirjanduslikud uitamised Tartus“ autoritasud ja trükkimine	€3160.-	€3160.-	€186.92	€5350.-
Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali 2023 2. jaotus	Kohtumised kirjanikega (23 kohtumist)	€8244.08	€8000.-	€1088.61	€836.57
Eesti Rahvakultuuri Keskuse regionaalne kultuuritegevus 2023 3. voor	Huvitavad kohtumised raamatukogus (7 kohtumist)	€1880.-	€1000.-	-	€1305.-
Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali 2023 4. jaotus	Kohtumised kirjanikega (26 kohtumist)	€8086.88	€8000.-	kasutatakse 2024 kevadel	€1360.-
EV Kultuuriministeeriumi raamatukogude kiirendi 2023 2. voor (investeeringud)	Üleminek kaasaegsele iseteeninduslikule laenutus- ja turvasüsteemile	€75 000.-	€75 000.- (02.2024)	kasutatakse 2024-2025	€75 000.-

Põhjamaade Ministrite Nõukogu poolt rahastatud Nordplus Adult mobiilsusprojektid võimaldasid mitmel kolleegil tutvuda naaberriikide raamatukogudega. 2023. aastal jätkus projekt „Cultural education – key to adult education“, mille koordinaatoriks oli Vilniuse Adomas Mickeviciuse nim Maakonnaraamatukogu (Leedu), partneriteks meie ja Gulbene Maakonnaraamatukogu (Läti). Projekti kogumaksumus (suvi 2022- suvi 2023) oli €9000.- (meie kasutada €3000.-). Aasta algul kirjutas arendusjuht Mai Põldaas projektitaotluse „Libraries to sustainable communities“, millele saadi rahastus €9960.- (millest meie kasutada

€3320.-) ajavahemikuks suvi 2023- suvi 2024 ja siin on partneriteks Vilniuse Adomas Mickeviciuse nim Maakonnaraamatukogu (Leedu) ning Gulbene Maakonnaraamatukogu (Läti). Suvel kutsus meid enda projektiga „Non-formal education in library – opportunity for everybody“ liituma Gulbene Maakonnaraamatukogu (Läti). Projekt toimus eelmise aasta sügisel, peale meie oli partneriks veel Ignalina raamatukogu Leedust. Mobiilsusprojekti kogumaksumus oli €8820.- ja meie kasutada **€2940.-**

Oktoobris kirjutas arendusjuht projektitaotluse Põhja- ja Baltimaade avaliku halduse mobiilsusprogrammile, mille toel külastada veebruaris 2024 raamatukogusid Oslos ja Stockholmis. Toetust küsiti ja saadi **€5176.-** (ligikaudu samas mahus on ka omaosalus).

Erasmus+ projekti raames valmis 2023. aastal koostöös Saksamaa, Rumeenia ja Soome kolleegidega koolitusmaterjal digipädevuste koolitajate koolitamiseks (EqualDigital) ja viidi läbi selle testimised. Õppematerjal saab tulevikus olla abiks teistele Eesti raamatukogudele, samuti koolitajatele laiemalt. Projekt vältab detsembrist 2022 detsembrini 2024. Tartu linnaraamatukogul oli 2023. aastal kasutada projekti raames **€31 430.-**

2023. aastal jätkati osalemist Tartu LV algatatud Tartu koolidele suunatud aktiivõppeprogrammide hankega humanitaar- ja sotsiaalvaldkonnas. Hankes olid kontaktunnid järgmistel teemadel: mis on peidus raamatukogus (esimesele põhikooliastmele); koomika elus ja kirjanduses (teisele põhikooliastmele); otsimismäng „Luule ja loodus“ (samuti teisele põhikooliastmele); kuidas sõnadest saab luule (teisele põhikooliastmele). Huvi tundi ja sel aastal hangiti vaid üks programm ühel korral teemal „Luule ja loodus“.

2023. aastal toimusid lasteaialastele suunatud teematunnid, mis võtsid vaatluse alla kõik selle, mis on seotud piimaga. Vahendid saadi koostöös linnavalitsusega PRIA-lt.

- **Piima tarbimist propageeriv õpitund lasteaialastele „Mitmepalgeline piim“.** Tellija Tartu Linna sotsiaal- ja tervishoiuosakond, läbiviija: linnaraamatukogu. Ajavahemik: 01.03.2023-30.06.2023. Kinnitatud rahastus: **€4340.-** (14 x 310.-).

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Seisuga 31. detsember 2023 töötas Tartu Linnaraamatukogu peamajas ja harukogudes kokku 89 inimest. Töölt lahkus erinevatel põhjustel 9 inimest ja tööle tuli 3 uut töötajat.

Aastal 2023 jätkusid traditsioonilised personaliga seotud tegevused: personali arvestuse pidamine ja dokumentide koostamine ja vormistamine, kanded „töötajate registrisse“, puhkuseajakava ja töögraafikute koostamine ning raamatupidajale edastamine, personali arendamine ja nõustamine ning koolituste korraldamine ning kaasaaitamine tervisele ohutu töökeskkonna loomisel ja tagamisel. Kõigile töötajatele vormistati aasta alguses töölepingute uued redaktsioonid.

Jätkus töötajate tervisekontroll töötervishoiu arsti juures. Töötervishoiu arsti vastuvõtul käis 41 töötajat ja prillikompeensatsiooni kasutas 6 töötajat. Gripi vastu vaksineeriti 22 raamatukogu töötajat.

Seoses erinevatest kriisidest põhjustatud keeruliste majandusoludega tuli ka Tartu Linnaraamatukogu 2024. aasta eelarve tarbeks kärpida nii majandus- kui personalikulusid. Personalikulusid tuli vähendada 10%. Seetõttu lühendatakse uuel aastal raamatukogu lahtiolekuaegu ja suletakse Lubja tänava laenutuspunkt. Töötajate koosseisu vähendatakse 8,65

töökoha võrra: 1,5 kohta täitmata kohtade arvelt, 3,5 töökoha koondati, 3,65 koha võrra vähendatakse koormusi.

Tabel 4. Tartu Linnaraamatukogu töötajad

<i>Osakond/ harukogu</i>	<i>Töötajate arv</i>	<i>Koosseisu arv</i>
peamaja	67	62,15
administratsioon	6	4,9
avalikud suhted	3	3
IT	4	4
majandusosakond	4	3,5
kogude arendus	7	6
laste- ja noorteosakond	7	7
erialakirjandus	11	11
muusikaosakond	4 (5)	4 (5)
ilukirjandus	12	10,75
ajakirjandus	8	7
harukogud	22	20,25
Annelinn	9	7,75
Tammelinn	6	5,5
Karlova	5	5
Ilmatsalu	2	2
Kokku	89	82,4

Töötajate keskmine vanus on 52,7 aastat, naistel 54,04 ja meestel 41,8. Noorim töötaja on 23 aastane ja vanim 71 aastane. Suurem osa töötajast jääb vanuse vahemikku 35-64. Keskmine tööstaž on 21 aastat.

Suur osa raamatukogutöötajatest on kõrgharidusega (77,5%), neist suur osa ka raamatukogundusliku kõrgharidusega (vt Tabel 5). Raamatukoguhoidja kutset omab seitse töötajat.

Tabel 5. Tartu Linnaraamatukogu töötajate haridustase

Raamatukogutöötajate arv hariduse järgi	2023	%
--	-------------	----------

kõrgharidusega raamatukogutöötajad kokku	69	77,5
sh. raamatukogundusharidusega	36	40,5
keskharidusega raamatukogutöötajad kokku	17	19,1
sh. raamatukogundusharidusega	5	5,6
põhiharidusega	1	1,1
Raamatukoguhoidjad, kellele on omistatud raamatukoguhoidja kutse	7	7,9

Raamatukogutöötajate keskmine töötasu oli 1361 eurot kalendrikuus. Suurem osa töötajaid jaguneb kahe palgagrupi – raamatukoguhoidjate ja lugejateenindajate vahel. Jätkuvalt probleemiks on suur erinevus palkades, kusjuures tööülesanded on sarnased. Eesmärgiks on minimeerida lugejateenindajate ametikohti ja viia võimalikult paljud töötajad raamatukoguhoidja palgaastmele.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitustest

Oluliseks teemaks oli jätkuvalt infotehnoloogiliste teadmiste arendamine, erialane ja kirjandusala enesetäiendamine.

Suur osa koolitustest keskendus diginõustamise õppimisele (Trinidad Wisemani koolitused, Erasmus+ projekti EqualDigital kursus jt). Toimused iga-aastased evakuatsiooniõppused, infotehnoloogia töötajad täiendasid oma teadmisi erinevate programmide ja rakenduste ning küberturvalisuse osas, muusikaosakonna töötajad erinevat muusikat tutvustavatel loengutel ja seminaridel.

Aprillis toimus traditsiooniliselt algupärase lastekirjanduse päev "Peegeldav ja peegelduv laste- ja noortekirjandus" ning seekord sügisel erialane ettekandepäev vabatahtlike kaasamise teemadel.

Lisaks lastekirjanduse päevale osaleti erinevatel kirjandust tutvustavatel seminaridel, konverentsidel, mis suures osas toimusid veebivahendusel. Traditsiooniliselt osaleti Tallinna Keskraamatukogu korraldatud erialapäeval, käidi lasteraamatukoguhoidjate- ja rahvaraamatukoguhoidjate suveakadeemiates ning erinevatel kirjandus- ja kultuurialastel konverentsidel. Käidi seminarlaagrites ja osaleti töögruppides.

Sel aastal märkisid kõik raamatukogu töötajad oma koolitussoovid ja käidud koolitused raamatukogu siseveebi, mille alusel osaleti 95 erineval koolitusel, lisaks raamatukogu enda poolt korraldatud koolitused.

Siia juurde ühe osakonnajuhataja kommentaar:

„[...] ühtpidi tundub koolitusi päris palju olevat [...], aga ikka jääb tunne, et midagi oleks nagu puudu. Vist on asi selles, et koolituste kvaliteedid on üsna erinevad. Vast oleks hea, kui koolitustel käinud jagaksid laiemalt ka seda informatsiooni, et kui hea, vajalik, asjalik jne

koolitus oli. Kiirpilgul ja laias laastus võib öelda, et Rahvusraamatukogu koolitused on ühed kõige viletsamad ning sellised, mille töötajad on ise välja nuhkinud, on kõige paremad. Üldiselt pälvivad kiidusõnu ka meie oma maja korraldatud koolitused, n Ingrid Saare Office koolitus. Niisiis meie oma maja varamut võiks rohkem kasutada. Probleem ei ole ju enamasti soovimatuses teadmisi jagada, vaid nii õpetajale kui õppijatele sobiva aja ja koha leidmises“.

Nordplus Adult mobiilsusprojektide raames viibisid 16.-21. aprillil Vilniuses Klaari Tamm ja Liina Leemet („Cultural Education - key to adult integration“), 18.-22. septembril Gulbenes Lätis Küllike Lutsar ja Aimi Tedresalu ning 22.-27. oktoobril Ignalinas Leedus Ingrid Saare ja Doris Diana Orr (mõlemad „Non-formal Education in library – opportunity for everybody“), 11.-15. detsembril taas Vilniuses Annika Hramov ja Tiina Lutter („Libraries to sustainable communities“).

20.-24. aprillil korraldas arendusjuht Mai Põldaas ERÜ Tartumaa kogu raames õppereisi Poola raamatukogudesse, mille raames külastati raamatukogusid Ogres Lätis, Kaunases Leedus ja Gdanskis, Sopotis ning Torunis Poolas. Linnaraamatukogust osales kaheksa kolleegi.

20.-26. augustil osalesid Kristina Pai ja Mai Põldaas IFLA kongressil Rotterdams Hollandis. Lisaks rahvusvahelisel konverentsil osalemisele, külastati mitmeid raamatukogusid Hollandis (Rotterdams, Delftis, Groningenis, Bolswardis ja Leeuwardenis).

2. novembril käis erialaosakond laiendatud koosseisus inspiratsioonipäeva raames õppereisil Ogre raamatukogus Lätis.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tartu linnaraamatukogu ei ole maakonna keskkogu. Siiski oleme igal aastal korraldanud üle-Eestilisi ettekandepäevi kõigile huvilistele. 2023. aastal toimus juba 25. korda aprillis Algupärase lastekirjanduse päev, mille teemaks seekord „Peegeldav ja peegelduv laste- ja noortekirjandus“ (korraldaja Ädu Neemre) ning sel aastal erandkorras kevade asemel sügisel (27. septembril) 7. korda erialaavalikkusele suunatud ettekandepäev, mille teemaks oli „Vabatahtlike kaasamine raamatukogudes“ (korraldaja Mai Põldaas).

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Kristina Pai esines 16. jaanuaril Süku arhitektuurivõistluse avaseminaril, kus tutvustati Sükut arhitektidele enne konkurssi. Ettekanne "Meie unistus raamatukogust".

Annika Hramov ja Ädu Neemre osalesid Tartu Kultuuritöötajate ametiühingu töös. 23. jaanuaril toimus kohtumine kultuuriminister Piret Hartmaniga, streigi järelkaja, raamatukoguhoidjate tasustamise probleemid. Kohtuti Tartu Ülikooli ametiühingu liikmetega 1. veebruaril - teemaks kollektiivlepingud. Kollektiivlepingu läbirääkimised linnavalitsusega toimusid 21. veebruaril, 3. aprillil, 24. mail, 19. oktoobril. 22. detsembril allkirjastati viimaks kollektiivleping. Ametiühingu ja Tartu linna leppeid kajastati ajalehes Tartu Postimees.

Küllike Lutsar ja Ingrid Saare andsid suvel intervjuu ERR klassikaraadiole seoses nende suvise sauna-teemalise näitusega peamaja 2. korrusel. Klaari Tamm andis Kuku raadiole intervjuu septembris seoses kogu suve kestnud linnaraamatukogu korraldatud liikumisaasta mängu ja selle lõpetamisega.

Halliki Jürma osales Tartu linnakirjaniku valimise ja Betti Alveri debüüdiauhinna žüriis, samuti Tartu linna 15 minuti linnaviitade koosolekutel ja viidatekstide loomises.

Mairi Tempel tegi ettekande 5. mail muinasjutukonverentsil - "Kaugel-kaugel, seitsme maa ja mere taga ehk võõrastest maailmadest algupärase noortekirjanduses".

Ädu Neemre esines 14. septembril ERÜ kooliraamatukoguhoidjate õppepäeval „Tartu linnaraamatukogu laste ja noorteosakonna tegevuse ülevaade”

Eve Pormeister modereeris 15. märtsil Tartu Tasku Rahva Raamatus Viivi Luige "Kuldne kroon" esitlust ja 20. juunil Tallinna Viru Keskuse Rahva Raamatus Kärt Hellerma "Löökeselumi" esitlust.

Publikatsioonid

Ülo Treikelder, Halliki Jürma, Artur Kuus „(Linna)kirjanduslikud uitamised“, Tartu Linnaraamatukogu 2023

Kristina Pai „Kultuur linnasüdames teeb tartlastele au“
<https://tartu.postimees.ee/7817477/kristina-pai-kultuur-linnasudames-teeb-tartlastele-au>

Tiina Tarik. „Lift ei tööta!“ ehk tervitusi kahekümne kolmandast dimensioonist. – Raamatukogu 2023, nr 1, lk 35 (<https://www.rara.ee/partnerile/raamatukogule/ajakiri-raamatukogu/>)

Eve Pormeister. Elu ja hinge keerdkäike tõlkides. Mõtisklusi Jaak Jõerüüda teosest „Seitse odüsseiat“. – Akadeemia 2023, nr 5, lk 801-824 (https://www.akad.ee/wp-content/uploads/2023/07/akadeemia_sisu_2305_01.pdf)

Eve Pormeister. Kuldlõikeline lapsepõlvemaa. Kärt Hellerma „Löökeselumi. Mõtteid ja pilte lapsepõlvest“. – Looming 2023, nr 8, lk 1153-1157

Eve Pormeister. Kuidas ta seda teeb? Viivi Luige maagiline „Kuldne kroon“. – Looming 2023, nr 11, lk 1566-1574

Eve Pormeister. Looduse hingus ja jumalik muusika – luule. Kummardus Doris Karevale. – Looming, 2023, nr 12, lk 1689-1692

Eve Pormeister. Kuulata sfääride muusikat! Vestlus Doris Karevaga. – Looming, 2023, nr 12, lk 1693-1701

Tiina Sulg. Raamatukogude aasta tantsuaktsioon .- Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastaraamat 2022, nr. 34, lk 12-13

Tiina Sulg. Fänni nägu [osa artiklist] .- Müürileht, 2023, nr 2 lk 23 (<https://www.muurileht.ee/fanni-nagu/>)

Linda Jahilo järelsõna Hans Platzgumeri tekstile „Ühes Genua hotellitoas“ (katkend romaanist „Bogneri lahkumine“) - Akadeemia 2023, nr 4, lk 681 -682

Mairi Tempel. Konverentsiettekande artikkel "Kaugel-kaugel, seitsme maa ja mere taga ehk võõraid maailmu uuemas eesti noortekirjanduses" - Ulmeajakiri Reaktor - mai 2023.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Aasta raamatukoguhoidjaks valiti Seili Ülper. Teda tunnustati mitmel rindel erakordse pühendumusega ja särasilmselt tehtud sisuka töö eest. Kolleeg on öelnud: „Seili on kõige kõigem. Teda iseloomustavad kõik positiivsed omadussõnad”

Erilise tänu pälvis Nadežda Savostkina aastatepikkuse pühendunud tegutsemise eest Lubja laenutuspunkti ülesehitamisel ja käigushoimisel, kogukonnale toeks olemisel.

Aastate inimesi oli kaks – Ädu Neemre ja Maret Lukken. Ädu Neemre - silmapaistvate saavutuste eest laste- ja noortetöö arendamisel, lastekirjanduse tutvustamisel, tõe ja õiguse eest võitlemisel. Maret Lukken - Ilmatsalu harukogu sujuva juhtimise, aastatepikkuse südamega tehtud töö ja hoolimise eest.

Aasta osakonnad olid: erialkirjanduse osakond ja ajakirjanduse osakond. Aasta teoks valiti raamatukogu väljaanne „(Linna)kirjanduslikud uitamised Tartus“. Raamatukogu sõber oli 2023 aastal Artur Kuus. Harukogud valisid harukogude sõbra, kelleks oli 2023 aastal IT-spetsialist Rivo Truupõld. Aasta tugipunktiks osutus raamatukogu töötajate arvates Sander Kaasik.

Ennastsalgavavalt võitlesid tulekeerises raamatukogu varade säilimise eest aasta priitahtlikud pritsumehed Ülo Treikelder ja Tarmo Kõiv.

Aasta kogukonnatöö tiitel läks tublile meeskonnale, kes korraldasid Annelinna pere- ja kogukonnapäeva – Anni Piits Jamnik, Virve Eomäe ja Mai Põldaas. Aasta õpetajaks valiti Karlova harukogu töötaja Marko Sillastu. Tammelinna tunnustati Reelika Pukki suure panuse eest Tammelinna laste ja noorte lugemishuvi tõstmisel. Tunnustati ka raamatukogu sekretär Kristiina Selli-Tupitsat. Aasta virtuaaltegija oli 2023. aastal muusikaosakonna töötaja Tiina Kariler ja aasta fooniksi tiitli sai kogude arenduse osakond, kes jäi tulekahju tõttu oma ruumidest ilma.

Lisaks raamatukogusisele tunnustusele märgati meid ka väljaspool raamatukogu. Ilmatsalu Põhikooli tänukiri Triin Englandile aktiivse lastetöö ja -käeliste tegevuste organiseerimise eest. 2023. aasta alguses pälvis Tammelinna raamatukogu Tammelinna Koolilt „Tamme kooli sõber 2022“ tiitli.

Tartumaa täiskasvanuhariduse parimaid tunnustati Tartu linna ja maakonna haridustöötajate tänusündmusel. Tartumaa aasta õppija eripreemia 2023 sai Tartu Linnaraamatukogu Tammelinna harukogu töötaja Aimi Tedresalu.

2.5 Haldustegevus

2023. aasta algul paiknes raamatukogu veel seitsmes majas, kus kokku oli raamatukogu kasutuses 6703,8 m² pinda. See jagunes järgmiselt: Kompanii 3/5 (peamaja) 4091,3 m², Tammelinna harukogu 405,9 m², Annelinna harukogu 1130,5 m², Ropka-Karlova harukogu 535,3 m², Lubja harukogu 92,0 m², Kompanii 10 (kogude arendus ja administratsioon) 210,0 m² ja Ilmatsalu harukogu 238,8 m². Pärast tulekahju aprillis Kompanii 10 majas, loobuti neist

rendipindadest. Kärpimisvajadustest lähtuvalt loobuti aasta lõpus ka Lubja harukogu pinnast Staadioni tänaval.

2023. aasta suvel sõlmiti 10 aastaks Tammelinna raamatukogu uus rendileping. Paljusi tänu sellele paigaldati raamatukokku majaomaniku poolt kliimasüsteem suvise palavuse vastu. Ka rendipinnal paiknevasse Karlova harukokku paigaldati kauaoodatud jahutussüsteem ruumide sisekliima normaliseerimiseks kuumadel suvekuudel.

2023. aasta jooksul vahetati välja hoonete siseruumides laevalgustid. Seda enamikes saalides ja suurelt osalt ka fondiruumides. Mida veel ei jõutud vahetada, vahetatakse 2024. aastal. Kevadel remonditi peamaja 1. korruse kohvikuruum ja tualettruumid. Värskendati mitmeid tööruume ja wc-sid. Hoonetes viidi läbi plaanilised sanitaartechnilised, tuletõrje-, elektri- ja ventilatsioonisüsteemi hooldustööd. Uuendati peamaja lukustussüsteem. Peamajja paigaldati soojajoogi automaat (mida raamatukogu ise haldab). Väljavahetamisele läks raamatukogu väikebuss, mis peamiselt toimib transpordivahendina harukogude vahel raamatingluse võimaldamiseks, jms. Annelinnas vahetati välisvalgustus ökonoomsema ja kaasaegsema vastu. Tuleohutusnõuetest lähtuvalt vahetati välja peamaja puidust välisüksed, mis kõik on muuhulgas vajadusel kasutatavad evakuatsiooniteedena.

2023. aastal jätkusid ettevalmistused Südalinna kultuurikeskuse valmimise teemadel. Üheks olulisemaks sündmuseks selle raames oli Süku arhitektuurivõistluse korraldamine ja võidutöö valimine. Arhitektuurivõistlusele esitati 5. maiks 2023 kokku 105 pakkumust 107 tööga. 28 võistlustööd oli Eestist ja 79 välisriikidest. Töid esitati 26 riigist. 14. juulil 2023 kuulutati arhitektuurivõistluse võitjaks töö "Paabel" ning jagati ka ülejäänud auhinnad. Võistluse žüriis osales raamatukogu poolt direktor Kristina Pai.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimestele

Aasta jooksul vastavaid töid ei teostatud. Juurdepääs liikumispuudega inimesele on kõigis majades tagatud. Probleemiks on mõne hoone ukseid (nii välisüksed kui sees tuletõkkeuksed), mille avamine on ratastoolist (või lapsevankriga sisenedes) keeruline – ukseid avanevad raskelt. Evakuatsioonitrepist (Kompanii 3) on vaegliikujal ja vaegnägijal keeruline alla minna.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Taristu arendused

- Seoses raamatukogu ühes hoones toimunud tulekahjuga koliti direktsioon peamajja ja hanketöölusosakonna töökohad toodi senisesse lasteosakonna arvutiklassi. Laste jaoks jäi kasutatavaks 2 arvutit uues asukohas.

- Lubja teeninduspunkt suleti aasta lõpul. Seoses sellega tuli korraldada IT varade kolimine ning võrguteenuse lepingu lõpetamine Lubja harukogu ruumides.

Uus veebileht

- 2023. a sai raamatukogu uue kujundusega kodulehe (www.luts.ee), mis vastab WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) nõuetele (tagab erivajadusega inimestele samaväärsed võimalused veebi kasutamiseks nagu on teistel kasutajatel). Uus koduleht baseerub Drupali platvormil. Kodulehe sisulise ülesehituse pool tuli raamatukogu vastavasisuliselt töögruppilt,

töid teostas WebExpert. Raamatukogu uus (uue disainiga) koduleht <https://www.luts.ee> läks laivi 18. mail 2023.

· 2022. a lõpul alustati laste veebilehe (<https://www.raamatukratt.ee>) arendusega. Lasteleht vastab WCAG nõuetele ning baseerub Drupali platvormil. Ka siin sai kujundus tellitud WebExpertilt. Lasteosakonna kodulehe jaoks sai Zone'i platvormile ostetud domeen www.raamatukratt.ee. Uue kujundusega laste/noorteleht läks laivi 16. mail 2023. Laste/noorteleht tõsteti uue disaini loomise käigus pilveserverisse ning võeti sealhulgas kasutusele veebiaplikatsiooni tulemüür ja turvalahendus DDOS rünnakute tõrjeks.

Iseteeninduskappide (nn Tarkade kappide) laiendus

· 2023. aastal sai raamatukogu rahastuse iseteeninduskappide ostmiseks harukogude juurde (va Ilmatsalu harukogu) ning peamaja kapile lisamooduli hankimiseks. Seoses sellega tuli läbi viia riigihange tarnija leidmiseks. Riigihange sai korraldatud aasta lõpus, 2024. aastasse jääb kappide hankimine ning ülespanek.

Infrastruktuur

Raamatukogu infrastruktuuri kuulub ca 540 võrku ühendatud seadet, sealhulgas 6 serverit ja üle 225 arvutitöökohta.

Tabel 6. Seadmete hulk 2023 lõpuks

	Keskkogu	Annelinn	Tammelinn	Ropka-Karlova	Ilmatsalu
Servereid	6				
Töökohti	124	29	15	11	5
sh lugejatele	34	20	10	6	1
sh töötajatele	90	9	5	5	4
Printereid kokku	29	2	2	3	2
sh lugejatele	8	1	1	1	1
Mängukonsoole	3	2	2	1	1

Infoturbe

Teadaolevaid märkimisväärseid infoturbe intsidente 2023. aastal ei esinenud.

Jooksvaid töid

· Jooksvad haldustööd riist- ja tarkvaraga, tööjaamade ja võrguseadmete tarkvara uuendamine ja infoturbe tagamine, olemasolevate süsteemide arendus (monitooring, logihaldus, juurdepääsukontroll, baasinfrastruktuuri arendamine, tarkvara litsentside uuendamine).

· Tagati tööjaamade ja võrguseadmete turvalisust, jätkati infoturbenõuete täitmist.

· Võeti kasutusele uus varunduslahendus. Samuti tehakse nüüd kolmas backup välise teenuspakkuja juurde, mis suurendab vastupidavust tõrgetele.

- Aasta lõpus võeti kasutusele uus süsteem logide kogumiseks ja analüüsiks, mille arendus veel jätkub. See tõstab võimekust avastada küberintsidente ja neile reageerida.
- IT osakonnaüleselt võeti kasutusele uus paroolihaldustarkvara.
- Arvutipargi uuendamine. 2023. aastal vahetati välja suur osa arvutipargist uuemate seadmete vastu. See toimus Tartu LV IT osakonna poolt korraldatud arvutihanke raames, kuna Tartu LV IT osakond korraldab oma allasutuste riistavara uuendamisega seotud riigihankeid.
- Seoses personalimuudatustega IT osakonnas viidi läbi IT varade inventuur.
- Raamatukogu multimeediafailid koliti pilveteenusele.
- Raamatukogu infosüsteemi ning kassasüsteemi BUUM kasutajate nõustamine.
- Raamatukogu infosüsteemist statistiliste andmete kogumine ja väljastamine.
- Seoses raamatukogu ees võlgu olevate lugejate võlanõuete aegumisega toimus suurem raamatukogu võlglaste kustutamine infosüsteemist.
- Jätkus raamatukogus korraldatavate ürituste tehniline tugi (heli- ja valgustehnika ülespanek).
- Tööd raamatukogu veebilehtedega. Raamatukogul on järgmised veebilehed:
 - Raamatukogu veebileht <https://www.luts.ee>
 - Noorteleht <https://www.raamatukratt.ee>
 - Kirjandusveeb <https://www.luts.ee/kirjandusveeb/>
 - Eesti Muusikakogude Ühenduse veebileht <https://www.luts.ee/emky>
 - Arkaadia – lasteluule ja muinasjuttude andmebaas <https://www.luts.ee/arkaadia/>
 - Muusikaartiklite andmebaas <https://www.luts.ee/muusikabaas/>
 - Tartu ilukirjanduses <http://teele.luts.ee/>
 - Seemneraamatukogu <https://www.luts.ee/seemneraamatukogu/>
 - Jutupeatatus <https://www.jutupeatatus.ee/>

Lisaks kodulehtede uuendamisele jätkusid ka jooksvad kodulehe ja intraneti täiendused-parandused jne. Raamatukogu uuel kodulehel tuli läbi viia kodulehe tekstide massiline kontrollimine, parandamine, täiendamine, tõlkimine, meta-andmete lisamine, otsingu häälestamine, sealhulgas kõigi pillituvuse piltide väljavahetamine suuremate vastu ja tekstide lisamine ning peamaja plaanile uute tekstide tõlkimine. Raamatukogu siseveebi lisandus iseuuenev sünnipäevade tabel.

TEELE andmebaasi ümberehitus ja sellest tulenevalt TartuFic skriptide ümberehitus, TEELE töögrupi pildipanga korrastamine.

3. Kogude komplekteerimine ja töötlemine

3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused

Uute väljaannete tellimise ja sellekohase arvepidamisega tegelesid kogude arenduse peaspetsialist Helle Zirul ja komplekteerija Elina Kade.

Ka 2023. aastal toetuti komplekteerimisel osakonnajuhatajate ja spetsialistide asjatundlikele valikutele. Tänu raamatukogu siseveebile on uute raamatute nimekirjadega tegelemine lihtsam ja mugavam. Nimekirjad asuvad SharePointis Komplekteerimise kaustas.

Üldine olukord riigis raamatute ja perioodika väljaandmisel ja müümisel muutub iga aastaga aina keerulisemaks, see muudab komplekteerijate töö raskemaks ja ajamahukamaks.

Saamaks sama raha eest võimalikult palju, on tähtis osta kõige soodsama hinnaga. Seega tehti iga nimetuse puhul hinnavõrdlus (kui teavikut oli võimalik osta mitmelt tarnijalt) ja kasutati ära sooduskampaaniaid. Kahjuks 2023. aastal ühtegi suuremat raamatuvahendajat, kes pakuks senistele konkurentsi, ei lisandunud. Suuremad tarnijad Rahva Raamat, Apollo, Krisostomus, kirjastustest Varrak, Ersen, Ühinenud Ajakirjad, Tartu kirjastustest ostame otse Ilmamaalt ja Fantaasialt.

Alates 24. veebruarist 2022 ei telli me enam Venemaal väljaantud raamatuid. Tartu O. Lutsu nim. Linnaraamatukogu on avalik rahvaraamatukogu ja me täidame Eesti Kultuuriministeeriumi korraldust. Tellime kohalike vene autorite raamatuid ja eesti autorite tõlkeid vene keelde (põhiliselt Rahva Raamatu kaudu, aga ka Apollost, Dialogist jt).

Venekeelseid raamatuid saame ka annetustena ja asendustena lugejate käest.

Lehepunkt pakkus asenduseks Venemaa perioodikale mõned Lätis ilmuvad venekeelsed ajakirjad/ajalehed. Kasutasime seda võimalust, aga lugejahuvi on väike ja mõne väljaande oleme 2024. aastaks juba tellimata jätnud. Loodame, et venekeelseid raamatuid hakkavad välja andma ka mõned välisriigid.

2023. aastal moodustati majasisene kogude tööühm ja toimus üks koosolek – 09. märtsil. Koosolekul valiti kogude tööühma juht, arutati kustutamise korda, uute templete, viiviste, kohaviitade teemasid.

2022. aasta kriisikoosolekul 18. mail 2022 (kui 2022. aastal komplekteerimisraha drastiliselt vähenes) osakondadega kokku lepitud kokkuhoiumeetmed toimusid ja 2023. aastal uusi kokkuhoiukohti leida ei olnud vaja.

3.1.1 Komplekteerimine

Tabel 7. Ostetud raamatud keelte järgi 2023

	eks	hind km-ta	hind km-ga	keskmine hind	Eks %	Raha %
eesti keeles	11783	166107,73	180893,55	15,35	90,88%	91,63%
vene keeles	161	1979,32	2157,45	13,4	1,24%	1,09%

muud võõrk	1021	13223,39	14359,06	14,06	7,88%	7,27%
kokku	12965	181310,44	197410,06	15,23	100,00%	100,00%

Keskmine hind võrreldes 2022. aastaga

eesti	3,95%	kallim
vene	42,71%	kallim
muud võõrk	0,22%	kallim

Raamatute keskmine hind muidugi jälle tõusis, eestikeelne raamat 3,95%. See pole küll nii palju kui oli tõus 2022. aastal (9,8%), aga tuhandete eksemplaride puhul teeb see kokku üsna suure kallinemise. Keskmine hind ei ole küll kõige objektiivsem näitaja, sest seda mõjutavad eestikeelsete väljaannete puhul ka soodusmüükidelt tehtud juurdeostud, uute väljaannete keskmine hind tuleks arvatavasti veelgi kõrgem.

Detsembri alguses juurde saadud € 5000 võimaldas juurde osta pika järjekorraga raamatuid ja Tartu Apollo ja Rahva Raamatu kauplustest ingliskeelset kirjandust.

Natuke suurema eelarve tõttu saimegi 2023. aastal osta rohkem võõrkeelset (peamiselt ingliskeelset) raamatut kui 2022. aastal. Näiteks ilukirjanduslike raamatute nimetuste arvust moodustas eestikeelne raamat 2/3 ja võõrkeelne 1/3. Eestikeelse raamatu nimetuste arv oli väiksem kui 2022, tõenäoliselt ka ilmus vähem nimetusi.

Sõja tõttu ei ostetud enam Venemaal välja antud raamatuid. Ukraina põgenike jaoks osteti ukraina kirjanike väljaandeid ja eesti autorite tõlkeid ukraina keelde

Muud võõrkeelsed raamatud jagunesid järgmiselt:

dut	1
eng	878
fin	6
fre	4
ger	19
hun	2
jpn	6
lav	3
lit	3
pol	2
spa	2
swe	1

ukr 94

kokku 1021

Sealhulgas sai natuke täiendust Annelinna raamatukogu koomiksikogu. Peale raamatute osteti noote, CD-sid, DVD-sid, kaarte, lauamänge, Annelinnale €200 eest krediitkaarte mängukonsooli jaoks.

Järelkomplekteerimisena osteti juurde nn kohustuslikku kirjandust ja muud varem ilmunud laste- ja noorsookirjandust. Vastavalt osakondade soovidele osteti järelkomplekteerimise korras juurde ka teisi eriti nõutud väljaandeid, kasutades võimalusel ära soodusmüüke.

Kogu Tartu Linnaraamatukogu raamatuostusummast kulus 25,6% ilukirjandusosakonnale. Kuigi kogu ilukirjandusosakonna külastused moodustavad 20,6% Tartu Linnaraamatukogu külastustest, siis ilukirjandusosakonna laenutused on 25,8% kogu raamatukogu laenutustest, ilukirjandusosakonna pikendused on 22,7% kogu raamatukogu pikendustest ning ilukirjandusosakonna laenutused-pikendused kokku on 24,2% kogu raamatukogu laenutustest-pikendustest.

Ostetud väljaannete võrdlused

Tabel 8. Nimetused

	Raamatud													Ilukirjandus (raamatutest)			
	eesti	ven e	võõ r	kok ku	noo did	kaa rdid	laua män gud	psi trü kis	CD	L P	D V D	CD- RO M DV D- RO M	kõik kokk u	eesti	vene	võõ r	kokk u
2023	2467	105	919	3491	101	2	43	4	115	3	8	2	3769	1438	83	733	2254
2022	2549	178	758	3485	62	2	28	1	129	1	60	1	3769	1467	138	651	2256
2021	2570	887	748	4205	59	2	17	1	85	1	17	0	4387				
2020n im	2662	872	807	4341	70	2	24		125	4	35	10	4611	1473	715	576	2764
2019 nim	2508	124 7	908	4663	79	1	39	4	192		81	22	5081	1342	1021	715	3078
2018 nim	2729	120 2	698	4629	54	3	32	2	154		47	27	4948	1387	975	450	2812

Tabel 9. Eksemplarid

	Raamatud													Ilukirjandus (raamatutest)			
	eesti	vene	võõr	kokk u	noo did	ka ard id	lau am äng ud	pi si trü kis	CD	L P	DV D	CD - RO M DV D- RO M	kõik kokk u	eesti	vene	võõ r	kokk u
2023	11783	161	1021	12965	134	4	65	12	118	3	11	2	13314	8115	120	823	9058
2022	12108	212	843	13163	101	4	52	1	134	1	63	2	13521	8273	161	725	9159
2021	13905	939	769	15613	95	9	29	2	103	1	20	0	15872	9303	792	611	10706
2020 eks	13606	948	842	15396	131	5	32	0	136	4	40	10	15754	8582	776	596	9954
2019 eks	12727	1371	975	15073	148	3	46	8	208		123	22	15632	7745	1137	748	9630
2018 eks	12655	1326	778	14759	104	10	36	6	181		53	30	15184	7364	1075	494	8933

Eestikeelset kirjandust ostetakse keskkogule (osakondadele kokku) 1 kuni 5 eksemplari nimetusest, harukogudele valikuliselt enamjaolt üks eksemplar, seega kogu raamatukogule 1-9 eksemplari, erandiks mõni eriti populaarne teos, koolide soovituslik lugemisvara või muu noorsookirjandus, mis läheb keskkogus nii teenindus- kui ka lasteoskonda.

Võõrkeeltes raamatuid ostetakse osakondadele ühekaupa ja enamasti ainult ühte osakonda, erandiks ingliskeelne noortekirjandus, mida soovivad nii keskkogu kui ka harukogud. Ka on üksikud venekeelsed raamatud dubleeritud keskkogus ja Annelinnas.

Nõudlust mitmes erinevas osakonnas ja harukogus aitab leevendada deponeerimine ning raamatu võrgutellimise võimalus kasutajale sobivasse laenutuspunkti.

Tabel 10. Ostetud raamatute maksumus keelte järgi

	Eestikeelsed	Venekeelsed	Teised võõrkeelsed	KOKKU
--	--------------	-------------	-----------------------	-------

	HIND KM- ta	HIND KM-ga	HIND KM- ta	HIND KM- ga	HIND KM-ta	HIND KM- ga	HIND KM- ta	HIND KM-ga
2023	166 108 €	180 894 €	1 979 €	2 157 €	13 223 €	14 359 €	181 310 €	197 410 €
2022	164 127 €	178 795 €	1 825 €	1 991 €	10 854 €	11 826 €	176 806 €	192 612 €
2021	171 620 €	187 003 €	5 800 €	6 322 €	10 110 €	11 028 €	187 530 €	204 354 €
2020	161 656 €	176 067 €	5 586 €	6 087 €	10 878 €	11 857 €	178 120 €	194 011 €
2019	146 519 €	159 622 €	7 878 €	8 586 €	11 773 €	12 827 €	166 170 €	181 035 €

Tabel 11. Ostetud paberväljaannete (raamatud, noodid, kaardid, pisitrükised, lauamängud) maksumus

	Eks	Nim.	Summa km- ga
2023	13 180	3641	200 681 €
2022	13321	3578	194903 €
2021	15748	4284	206 375 €
2020	15564	4437	196 176 €
2019	15279	4786	183 700

Tabel 12. Ostetud auviste ja elektrooniliste väljaannete maksumus laadide kaupa (€)

aasta	CD, LP, heliraamat	DVD,VHS +litsentsitasu	CD-ROM DVD- ROM+ konsoolim ängude aja- ja krediitkaa rdid, mälupulk	Võrguväljaa nded	Kokku
2023	1780 €	142 €	300 €	0	2 222 €
2022	1954 €	766 €	180 €	0	2 900 €
2021	1562 €	231 €	0	656 €	2 449 €
2020	1717 €	453 €	798 €	827 €	3 795 €
2019	2808 €	1201 €	840 €	440 €	5 289 €

Juurdetulek 2023 hankeviiside järgi

Tabel 13. Ostud 2023

	Raamatud												
	eesti	vene	võõr	kokku	Noodid	kaardid	lauamängud	pisitrükis	CD	LP	DVD	DVD-ROM mälupulk	kokku
2023 nim	2467	105	919	3 491	101	2	43	4	115	3	8	2	3 769
2023 eks	11783	161	1021	12 965	134	4	65	12	118	3	11	2	13 314

+ 402 aastakäiku ostetud ajakirju, **kokku ostud 13 716**

Muu juurdetulek 2023

Järelkomplekteerimise allikatena oleme kasutanud ka valikut mitmesugustest annetustest. Veel lisanduvad kaotatud väljaannete asendused.

Tabel 14. Muu juurdetulek

	Raamatud												
	eesti	vene	võõr	kokku	Noodid	kaardid	lauamängud	pisitrükis	CD	LP	DVD	CD-ROM DVD-ROM	kokku
2023 nim	1307	386	428	2121	11	0	10	1	112	0	28	2	2 285
2023 eks	1790	391	439	2620	11	0	16	1	112	0	28	2	2 790

+ 44 aastakäiku annetatud ajakirju, **kokku muu juurdetulek 2834**

Eksemplare		Ostud	Muu kokku	Sellest annetused	Sellest asendused
	2023	13 716	2 834	2599	235
	2022	13 981	2 771	2 545	226

	2021	16 298	2 749	2 527	217
	2020	16 198	2 565	2 328	226
	2019	16 136	24495 (siin tuli juurde ka Ilmatsalu vana fond)	2 337	269
	2018	15786	2150	1857	272
Nimetusi					
	2023	3903	2305		
	2022	3927	2365		
	2021				
	2020	4611	2295	2076	211
	2019	5081	1898	1629	240
	2018	4948	1820	1557	243

Annetused (annetuste osakaal kogude juurdekasvust).

Komplekteerimise peamiseks hankeviisiks on ostud. Väike osa on saadud lugejatelt kaotatud eksemplaride asendamisega. Annetusi on tehtud nii eraisikute, kui ka ametkondade poolt. Juriidilised isikud, ametkonnad, ministriumid jt annetavad põhiliselt oma uusi väljaandeid.

Suuremad **annetajad** 2023. aastal olid: Hoiuraamatukogu (492 eks.), Raamatukogu 110 juubeliks kingitud raamatud (26 eks.), Apollo (85 eks.), Krisostomus (27 eks.), eraisikutest – Kristina Pai (18 eks.), Pille-Riin Meerits (9 eks.), Silke Kachelmann (6 eks.), Erkki Kõlu (8 eks.). Annetusi on saadud 130 erinevalt asutuselt ja isikult 2554 eks. Annetuste ja kingitustena saadud raamatud märgistasime kleebisega “Kingitus Tartu Linnaraamatukogule”.

Annetusi saadi 2555 eksemplari, mis moodustab 2023. aasta kogude juurdekasvust (16 104) 15,87%.

Tabel 15. Kogude kasv kokku (kõik laadid ja arvestusüksused)

	Nimetusi	Eksemplare	Kogude seis kokku (eksemplarid+ajakirjade aastakäigud)
2023	6 208	16 550	601 618
2022	6 292	16 752	606 720
2021	6 836	19 047	600 214

2020	6 906	18 763	598 535
2019	6 980	40 631 (lisandus ka Ilmatsalu fond)	601 581

Tabel 16. Juurdetulek laadide kaupa (ilma perioodikata, ostetud ja muu kokku)

	Raamatud jt paberväljaanded		Auvised, e-väljaanded	
	Eks	Nim.	Eks.	Nim.
2023	15 828	5 784	276	270
2022	15 912	5 791	334	324
2021	18 308	6 403	261	233
2020	18 003	6 655	268	251
2019	39 260 (lisandus ka Ilmatsalu fond)	6 584	554	396

Raamatud (eks. tüüp 7 ja 74) keelte järgi, juurdetulek (ostetud ja muu) kokku

Tabel 17. Eksemplarid (ja nimetused)

	Eestikeelsed, arv/%		Venekeelsed, arv/%		teistes võõrkeeltes, arv/%	
2023	13573	87,1%	552	3,5%	1460	9,4%
2022	13743	87,3%	628	4%	1365	8,7%
2021	15441	85,1%	1222	6,7 %	1489	8,2%
2020	15160	85,1%	1208	6,8%	1444	8,1%
2019 Ilmatsalu vana fondita	14329	81,5%	1782	10,2%	1465	8,3%
Nimetused						
2023	3774	67,2%	491	8,8%	1347	24%
2022	3840	67,6%	586	10,3%	1256	22,1%
2021	3697	58,6 %	1165	18,5%	1447	22,9%
2020	4036	61,8%	1125	17,2%	1375	21,0%

2019	3403	53,0%	1643	25,5%	1379	21,5%
------	------	-------	------	-------	------	-------

Tabel 18. Raamatute juurdetulekust ilukirjanduse % aastate võrdluses

	Kokku	Keskkogu	Annelinn	Tammelinn	Karlova-Ropka	Ilmatsalu
2023	70,4%	68,9%	74,2%	69,4%	67,4%	79,8%
2022	70,5%	67,7%	74,9%	69,7%	66,9%	83,3
2021	69,7%	69,3%	73,16%	68,4%	64,7%	75,7%
2020	64,9%	63,6%	69,4%	63,8%	60,8%	73,7%
2019 Ilmatsalu vana fondita	65,1%	65,5%	67,6%	61,9%	58,8%	76,1%

Ilukirjandus on arvulises ülekaalus nii kogu süsteemis, kui ka harukogudes, mis ongi rahvaraamatukogus normaalne. Küllap on vajalikud eriala-, õppe- ning käsiraamatud paljudes kodudes isiklikuks tarbeks ostetud. Ilukirjandusteost, kui enamasti ühekordse kasutusega raamatut, laenatakse lugemiseks pigem raamatukogust. Rahakitsikuse tõttu on vähenenud peamiselt liigikirjanduse eksemplaarsus (ka lugejanõudlus on väiksem).

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Alates märtsist 2022 ei saa me venekeelset perioodikat Venemaalt. Lehepunkt pakkus asenduseks mõned Lätis vene keeles väljaantavad ajakirjad/ajalehed, aga erilist lugejahuvi nende vastu ei ole.

Kui raamatute müüjad on raamatukogudest huvitatud, siis sama ei saa öelda perioodika kirjastajate kohta. See tava, et mõnede paberväljaannete tellija saab automaatselt juurdepääsu ka e-väljaandele, enam ammu ei kehti ja e-väljaannetele peab juurde maksma (Delfi Meedia, Postimees Grupi, Õhtuleht Kirjastuse väljaanded).

Perioodika kallinemist mõjutab ka kojukandetasude suurenemine, ajakirjade väljaandjate muutumine (uus kirjastaja lisab alati hinda). Erinevatel põhjustel perioodika laenutamine väheneb, vajadusel tuleb kaaluda perioodika võimalikku eksemplaarsuse vähendamist.

Ajakirjandusmaastik muutub pidevalt. Ilumise lõpetasid: Buduaar, Eesti Ajalugu, Tervis Pluss, Meie Köök, Pööning. Ühinesid Nipiraamat ja Kodukiri, Minu Aed ja Aed. Ilumissagedust muutsid Investor, Eesti Loodus. Enamasti on meil kehtiv tellimus, kui ilumise lõpetamisest või ühinemisest teada antakse, raha tagasi maksta reeglina ei taheta, pakutakse mõne teise väljande tellimuse pikendamist, see teeb tellimisperioodid segaseks, järjest vähem on perioodikat, mille tellimisperiood on jaanuar-detsember. Pidevalt peab jälgima, millal on vaja midagi pikendada.

Aprillist 2024 lõpetab Delfi Meedia Eesti Päevalehe väljaandmise paberil. Delfi Äripakett võimaldab e-lugeda Eesti Päevalehte, Eesti Ekspressi, Maalehte, ja peale ajalehtede ka seitset Delfi Meedia ajakirja. Nii Delfi Meedia, aga eriti Postimehe jaoks tuleb teha ebamugavalt palju kasutajakontosid. E-väljaandena saab lugeda ka Õhtulehte ja Õhtuleht Kirjastuse poolt väljaantavaid ajakirju. Täielikult digitaalsed on Äripäeva ajaleht ja ajakiri Director/Inseneeria.

Perioodika komplekteerimiseks kulus koos 2024. aastaks ettetellimisega: **€41 217**

Tabel 19. Ajakirjad (nimetused) keelte järgi (ostud ja annetused kokku) arvuliselt ja protsendiliselt:

	kokku	Eesti keeles	Vene keeles	Teistes võõrkeeltes
2023	154	100 = 65%	10 = 6,4%	44 = 28,6%
2022	177	119 = 67,3%	12 = 6,7%	46 = 26%
2021	200	121 = 60,5%	32 = 16%	47 = 23,5%
2020	224	128 = 57%	38 = 17%	58 = 26 %
2019	236	126 = 53%	54 = 23%	56 = 24 %

Ajakirjade uusi nimetusi hangiti juurde: eestikeelseid – 2, venekeelseid – 7, teistes võõrkeeltes – 3.

Tabel 20. Ajalehed (nimetused) keelte järgi (juurdetulek kokku):

	kokku	Eesti keeles	Vene keeles	Teistes võõrkeeltes
2023	38	33 = 87%	5 = 13%	0
2022	42	36 = 86%	6 = 14%	0
2021	44	38 = 86%	6 = 14%	0
2020	48	40 = 83%	8 = 17%	0
2019	56	48 = 86%	8 = 14%	0

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Tabel 21. Ostetud auviste ja elektrooniliste väljaannete maksumus laadide kaupa (€)

aasta	CD	DVD,VHS +litsentsitasu	CD-ROM DVD- ROM+ konsoolim ängude	Võrguvälja anded	Kokku

			aja- ja krediitkaa rdid		
2023	1780 €	142 €	100 €	0 €	2022 €
2022	1954 €	766 €	180 €	0 €	2900 €
2021	1562 €	231 €	0 €	656 €	2449 €
2020	1717 €	453 €	798 €	827 €	3795 €
2019	2808 €	1201 €	840 €	440 €	5289 €

3.2 Inventuurid, mahakandmised

2023. aastal jätkus raamatukogus kogude puhastamine. Kustutamine vormistati ühel korral aastas: 15. detsembril 2023. 25. oktoobril sai kinnitatud direktori käskkirjaga nr. 31 "Väljaannete kustutamise kord Tartu Oskar Lutsu nimelises Linnaraamatukogus". Töö selle juhendiga kestis peaaegu aasta. 2024. aastal tahame dokumendile lisada ka üldised kustutamise põhimõtted meie raamatukogus.

Mahakandmisaktid koostatakse eraldi ostude ja muul moel (annetused, kingitused, asendused) saadud väljaannete kohta. Raamatupidamisele on vaja esitada vaid ostu teel soetatud väljaannete mahakandmisaktid.

Andmebaasist kustutati kõik aktidega mahakantud väljannete eksemplarikirjed. Bibliokirjed, mis jäid tühjaks ja olid tehtud meie poolt, sai andmebaasist ära kustutatud. Tühjad bibliokirjed, mis olid tehtud teiste raamatukogude poolt, said saadetud ja kustutatud vastavalt „Ühiste kirjete kasutamise korrale” kirjeid teinud raamatukogudele. Kolm tehnikakirjanduse saalis olnud videosalvestust - Rohumasinad 2006, Järeelvetavad ja iseliikuvad söödamikserid (Kverneland Group), Vicon põllutehnika (Kverneland Group), mis kuuluvad RB-le, aga RR puudusid, saatsime nendele.

Kustutamisaktide arvandmed summeeriti elektroonilises aasta hulgiarvestuses ja digitaalselt säilitamiseks saadeti arhiivi Tartu Linnavalitsuse dokumendihaldussüsteemis GoPro.

Tabel 22. Kustutatud eksemplaride põhjuste järgi jagunemine

lugejate poolt kaotatud	291
kadunud	135
lagunenud	4205
tagastamata	1424
sisult aegunud	14742
KOKKU	20797

	Kustutamine, eks. (perioodikata)	Süsteemisisene üleandmine, eks.
2023	20797	
2022	9639	
2021	16570	151
2020	20965	129
2019	19148 + 5679	39

2023.aastal kustutati vanemat perioodikat keskkogus ja harukogudes kokku järgnevas mahus:

nimetusi: 88, millest eestikeelseid - **53**; venekeelseid - **24**; teistes võõrkeeltes – **11**; kokku **90**. Üle süsteemi kustutati nimetusi – **48**.

Aastakäike: 855, millest eestikeelseid – **716**; venekeelseid – 97; teistes võõrkeeltes – 42; kokku - 855.

Tabel 23. Kustutatud 2023

raamatud tüüp 7,74,31				noo did	muud teavikud			käs ikir i	kasset id	C D	VH S	DV D	CD- RO M, DV D- RO M	Kokk u	ajaki rjade aasta käike	Kõik kokku
eesti	vene	võõr	kokku		kaa rdi d	pisit rükis ed	laua mäng ud									
13897	4956	1511	20364	104	9	0	3	0	2	57	67	160	31	20797	855	21652

Tabel 24. Fondi seisu muutumine 2023

	raamatud tüüp 7,74 ,31				noodid tüüp 86				muud teavikud					käskirjad
	eesti	vene	võõr	kokku	eesti	vene	võõr	kokku	kaardid	pisitrükised	lauamängud	ese, vidin	kokku	
01.01.2023	454765	78572	38952	572289	4353	2699	717	7769	686	38	477	6	1207	43
juurde	13573	552	1460	15585	63	0	82	145	4	13	81		98	
kustutatud	13897	4956	1511	20364	47	30	27	104	9		3		12	
01.01.2024	454441	74168	38901	567510	4369	2669	772	7810	681	51	555	6	1293	43

	LP	kassetid	CD (ka heliraamat)	VHS	DVD	diskett	CD-ROM, DVD-ROM	kokku eksemplare	ajakirjade aastakäike	kõik kokku
01.01.2023	1581	271	9933	702	4175	7	348	598325	8395	606720
Juurde 2023	3		230		39		4	16104	446	16550
Kustutatud 2023		2	57	67	160	2	29	20797	855	21652
01.01.2024	1584	269	10106	635	4054	5	323	593632	7986	601618

3.3 Kogude töötlemine

Statistika

Selle aasta osakondadele edastatud statistika on saadud kasutades Sierra statistika võimalusi koos Calci tabelarvutusprogrammi võimalustega.

Seoses uue raamatukogu struktuuriga on peamajas muutunud mõnede osakondade fondid (eriala-, ilukirjanduse, tehnikaosakond, VEVRO). Lubja on nüüd eraldi fondiga Lubja laenutuspunkt, sest 20. detsembril 2023 suleti Lubja laenutuspunkt, fond jagati osakondade/harukogude vahel. Töö Lubja fondiga jätkub veel 2024. aastal ja seetõttu osakondade fondiseisu 2023. aasta lõpus ei fikseeri.

Väljaannete raamatukogunduslik töötlemine

Muudatustega, mis said 2022. aastal vastu võetud (vöötkoodi muudetud asukoht - raamatutel nüüd tagakaanel, kohaviidaetiketi mitte kleepimine tiitellehele, inventarinumbri mitte kirjutamine raamatusse), on nüüd kõik harjunud ja suuri probleemi ei ole tekkinud.

Uuenduste tulemusena hoiame kokku tööaega ja materjali, raamatu esikaas jääb rikkumata.

2023.aasta mais said uuendatud (ühtlane kuvand) kõik meie raamatukogu osakondade/harukogude templid.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Suur osa tööst on suunatud sellele, et raamatud ringleksid kiiremini ja oleksid lugejale paremini kättesaadavad. Raamatute kättesaadavust on muuhulgas püütud parandada enimnõutavatel raamatutel tavapärase 21-päevase laenutustähtaja asemel 7-päevase laenutustähtaja rakendamisega.

2023. aasta hiliskevadel viidi läbi **lugejaküsitlus**, mille eesmärk oli uurida linnaraamatukogu kasutajate üldist rahulolu pakutavate teenustega. Küsitlus viidi läbi kuu aja jooksul, vastata sai veebi kaudu MS Forms ankeeti täites (543 vastajat) või lugemissaalides paberankeedil sobivad variandid ära märkides (26 vastajat). Kokku vastas 569 inimest ja valim oli piisav järelduste tegemiseks.

Küsitluse järgi külastab raamatukogu iga päev 4% vastanutest, kord nädalas 11%, 1-2 korda kuus 60% ja mõned korrad aastas 25%. Enamuse vastanute **peamiseks tegevuseks linnaraamatukogus on väljaannete kaasa laenutamine** – seda teeb **sageli 87% vastanutest**. Kõiki muid võimalikke tegevusi (väljaannete kohapeal kasutamine, interneti ja wifi kasutamine, printimine-paljundamine, kohapeal töötamine ja/või õppimine, üritustel osalemine, jt) tehakse harva või üldse mitte. Võrreldes eelmise, 2018. aastal läbiviidud sarnase küsitlusega on mõnevõrra tõusnud kirjandus- ja muusikaüritustel ning näitustel harva osaljete osakaal (vastavalt 32% pealt 35%-ni ja 18% pealt 23%-ni ning näituste puhul 41% pealt 49%). Väga rahul ollakse linnaraamatukogu asukoh(t)a(de)ga – 77%, lahtioleku kellaagadega – 66%, kojulaenutamise tingimustega – 73%. Pigem rahul ollakse raamatukogu üldilme ja ruumidega – 49% vastanutest ja väljaannete kättesaadavusega – samuti 49% ehk ligi pooled vastajatest. Kõige kõrgemat heakskiitu vastanute poolt pälvivad raamatukogutöötajad: nende abivalmiduse ja asjatundlikkusega on väga rahul 88% vastanutest. Võrreldes 2018. aastaga on tõusnud vastanute rahulolu kirjandusürituste ja näitustega (seda kursisolematuse ehk mitte osalemise arvelt). Sama saab öelda ka linnaraamatukogu poolt pakutavate e-teenuste kasutamise kohta: tõusnud on rahulolu e-kataloogi kasutamise osas (väga rahul 39% pealt 48% vastajatest), minu-Esteri kasutamine ettetellimiseks (väga rahul 33% pealt 43%), kodulehe kasutamise puhul (väga rahul 21% pealt 30%). Rahulolu on tõusnud ka sotsiaalmeedia kanalite ja kirjandusveebi osas.

Võimalike uute teenuste osas huvitab tartlasi kõige enam audioraamatute laenutamise-lugemise võimalus – 49% vastanutest. Samuti huvitab 45% elukestva õppe üritustel osalemine ja 44% tervise ja heaolu teemalistel üritustel osalemine. Viimaseid kavatsebki linnaraamatukogu lähiajal jõudumööda rohkem korraldada ja vahendada.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Kõigis raamatukogu hoonetes on võimalik kasutada arvuteid ja saada osa riigi avalikest teenustest. Peamaja 2. korruse arvutiklassis oli 11 lugejaarvutit, lisaks arvutitöökohad kõigis harukogudes. Arvutiklassides saab ka paljundada, printida ja lihtsamat arvutikasutusega seotud õpet.

Peamaja arvutiklassi administraatori põhitegevused olid internetikasutajate arvestus, abi info otsimisel ja salvestamisel, printimine, paljundamine; arvutikasutamise algkoolitused ja ka jooksvalt mitmesugune arvutialane abi ja nõustamine; lisaks ka e-kataloogi kaudu saabunud tellimuste töötlemine ja laalisaatmine (nn dispetšeri töö).

Koolitused arvutiklassis:

Individuaalkoolitused al 60 min – 88 (20)

Nõustamistunnid 15–60 min – 159 (79)

Juhendamised kuni 15 min – 610 (584)

kokku: **857** (võrdluseks 2022. aastal 683)

Rühmakoolituste arv – 3

Rühmakoolituste arv tundides – 6

Rühmakoolitusel osalenute arv – 18

Kokku oli peamaja 2. korruse arvutiklassis külastusi 5194.

Arvutiklass	2023	2022	2021
jaanuar	391	373	463
veebruar	310	369	428
märts	485	434	484
aprill	419	396	436
mai	459	388	479
juuni	399	369	426
juuli	443	340	460
august	505	412	511
september	510	437	466
oktoober	484	417	448
november	438	422	475
detsember	351	356	384
kokku	5194	4713	5460

Peamaja 2. korruse arvutiklassi külastatavus võrreldes 2022. aastaga mõnevõrra suurenes. 2023. aasta lõpus siiski arvutiklass suleti, arvutid koliti 1. korruse ajakirjanduse ja 3. korruse erialakirjanduse saalidesse.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte

Keskkogu ja harukogusid külastas 2023. aastal iga päev umbes 1500 inimest, iga tartlase kohta tehti raamatukogust 10 laenutust ning iga registreerunud lugeja kohta 26 laenutust. 2023. aasta jooksul kasutas raamatukogu teenuseid ligi 31 000 lugejat, kusjuures lugejaks registreerunud oli ligi 6000 võrra rohkemgi (vt tabelid 30 ja 31). Lugejate arv kasvas aastaga 2,5%, kasvas ka külastuste arv. Lugejatest veerandi moodustasid lapsed.

Raamatukogu keskkogu ja harukogusid külastati aasta jooksul üle 425 000 korra, umbes sama palju kogunes ka virtuaalkülastusi, seega on külastuste koguarv ca 863 000. Keskkogus käis kõigist lugejatest 48,6% ja neljas harukogus kokku 51,4%, mis näitab, et harukogud teevad väga head tööd ja on kohaliku kogukonna seas populaarsed kooskäimise kohad.

Tabel 25. Tartu Linnaraamatukogu üldstatistilised näitajad 2023

<i>Tartu linnaraamatukogu</i>	<i>kogud</i>	<i>lugejad</i>	<i>külastused</i>	<i>laenutused</i>
peamaja	453 825		206 898	611 950
Annelinn	49 507	8668	67 246	113 045
Karlova-Ropka	43 088	5980	46 593	79 526

Tammelin	33 514	8830	80 645	136 310
Ilmatsalu	21 684	487	23 991	17 805
kokku	601 618	36 780	425 373	958 636

Laenutuste arv oli möödunud aastaga sarnane. Rõõmu teeb, et hinnatakse raamatukoguhoidjate loodud virtuaalset sisu: kasvas raamatukogu andmebaaside kasutus (nt Tartu ilukirjanduses, lastekirjanduse andmebaas Arkaadia), kodulehe kirjandusveebi kasutus tõusis 17% ning blogide kasutus 8,5%. Raamatukogu kõige populaarsemad blogid on endiselt Luuleleid ja Lugemissoovitused.

Aasta jooksul tehti raamatukogust ligi 960 000 laenutust, muuhulgas laenutati ka pille ja seemneid. Lugejate huvi värskete väljaannete vastu ei näita kahanemistendentsi, pigem vastupidi. Nii oli aasta lõpus näiteks Sven Mikseri romaanile „Vareda“ järjekorras üle 180 lugeja, järgnesid Olav Osolini „Part lendab edasi“ u 90 ja Mihkel Muti „Liblikas, kes lendas liiga lähedale“ 84 järjekorda registreerunuga.

Tabel 26. Linnaraamatukogu kasutamise üldnäitajad

<i>Tegevus</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
Kasutajate arv	35 766	36 780
sh laste arv (kuni 16)	8760	8994
sh laenutajate arv	30 187	30 922
Külastuste arv	420 847	425 373
sh laste arv	111 017	117 272
Virtuaalkülastuste arv	488 201	437 708
Kohallaenutuse arv	107 698	118 584
Kojulaenutuste arv	967 786	958 636
sh lastele	92 312	89 754
sh ilu- ja lastekirjandus	598 064	604 102
sh ajalehed ja ajakirjad	45 323	40 895
sh auvised	34 532	17 748
sh võõrkeelne kirjandus	87 238	82 352
sh venekeelne kirjandus	56 532	51 072
Infopäringute arv	19 249	21 090
Näituste ja väljapanekute arv	420	458
Ürituste arv	512	531
Üritustel osalenute arv	14 052	27 944
Individuaalkoolituste arv	2842	3462
Individuaalkoolitustel osalenute arv	2878	3462
Rühmakoolituste arv	300	371
Rühmakoolituste arv tundides	724	490
Rühmakoolitusel osalenute arv	5357	5716

2023. aastal kasvas 10% võrra raamatukogus korraldatud sündmuste arv ning osalejate arv suurenes lausa veerandi võrra. Aasta jooksul toimus 902 erinevat üritust või koolitust, millest sai osa üle 33 000 inimese, raamatukogu ruumides võis vaadata nii kunsti, käsitöö kui ka raamatunäitusi. Keskmiselt leidis igal nädalal aset 17 sündmust, neist 2/3 lastele ning 1/3 täiskasvanutele ja noortele. Raamatukogu andis ühe peakorraldajana panuse nii

kirjandusfestival Prima Vista kui ka laste- ja noortekirjanduse festivali Luup programmi. Samuti koordineeriti Tartu lastekirjanduse auhinna väljaandmist – üheksandaks laureaadiks sai Ilmar Tomusk.

Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused

Tabel 27. Virtuaal- ja hübriidüritused

	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv (otse)		Virtuaalürituste järelvaatajate arv	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Ainult virtuaal	18	2	164	7264	477	-
Hübriid - üritus järelvaatamisega	4	7	82	-	546	1034

Kokku 8298 osalejat

Otseülekandeid üritustelt ei tehtud, ühel üritusel (orienteerumismäng) tuli osalemiseks kasutada veebirakendust. Puhtalt veebiüritused olid 2 viktoriini: raamatukogu koostatud eesti kirjanduse päeva viktoriin Postimehe raamatuportaalil ja kirjanduslik viktoriin lastele kirjandusfestivali Luup raames. Järelvaatamine oli võimalik algupärase lastekirjanduse päeva, Lina Nordquisti ja Jaak Jõerüüdi kirjandusõhtute ning kolme Prima Vista tantsuürituste puhul.

Tabel 28. Virtuaalkoolitused

Raamatu-kogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv (otse)		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv*	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Linna/maak. rmtk	1	4	40	120	200	856
Sh keskk	1	4		120		856

*kui järelvaatamine võimaldati peale koolituse toimumist

Toimus üks otseülekandega koolitus täiskasvanutele ja 3 tantsukoolitust järelvaatamisega.

Ainult virtuaalselt toimus **2** üritust, otseülekandena või järelvaadatavana sai virtuaalselt osaleda kokku **11-l** sündmusel, seega kokku **13 üritust ja 9244 osalejat**. See on 1,4 % kõigist sündmustest ja **27 %** kõigist osalejatest. Erandlik virtuaalüritus oli Postimehe kirjandusportaalil toimunud viktoriin 7200 osalejaga, mis üksiküritusena mõjutas (et mitte öelda moonutas) tugevalt statistilist keskmist, seega jäi keskmise arvutamisel see sündmus välja. Aasta tagasi oli virtuaalüritusi ja koolitusi **2,8 %** (23 sündmust 812st).

Tabel 29. Virtuaalnäitused

Raamatu-kogu	Virtuaalnäituste arv 2022	Virtuaalnäituste arv 2023	Virtuaalnäituste külastajate arv 2022	Virtuaalnäituste külastajate arv 2023*
Tartu LR	8	10	2677	991
Sh keskk	8	10	2677	991

*2023 on näidatud uute näituste külastuste arv, 2022 arv sisaldab ka eelnevate aastate näituste külastusi.

Raamatu- ehk laenutuskapi teenus (nn tark kapp)

Raamatukapp paiknes 2023. aastal vaid peamaja juures. 2023. aastal saadi raha ja tehti hange raamatukapi teenuse laiendamiseks. Peamaja kapi juurde tuleb 2024. aastal lisamoodul ja kapid tulevad Annelinna, Tammelinna ja Karlova-Ropka harukogude juurde.

Targa kapi tellimuste haldamise ja kapi täitmise eest hoolitsevad peamajas ajakirjandussaali töötajad. Kapi kaudu on eelmisel aastal laenutatud 6812 korda ja tagastatud 1321 korda. Tellitud raamatud saab harva kätte samal päeval, üldjuhul on ooteaeg 2-6 päeva.

Tabel 30. Raamatukapi kasutusnäitajad

2023	Hommikul täidetud	Päeva jooksul täidetud	Kokku täidetud kappe	Tagastusi kappi	Aegunud
jaanuar	394	237	631	117	82
veebruar	383	216	499	98	70
märts	383	249	632	100	104
aprill	321	223	544	116	78
mai	116	414	530	134	56
juuni	176	303	479	145	69
juuli	349	161	510	101	77
august	360	177	537	109	82
september	389	299	688	92	79
oktoober	353	292	645	102	94
november	358	251	609	110	84
detsember	233	375	508	97	60
kokku	3715	3097	6812	1321	935

Tabel 31. Võrdluseks eelmiste aastate numbrid

	2023	2022	2021
Täidetud kappe	6812	6727	5299
Tagastusi kappi	1321	1275	1069
Aegunud	935	906	587

Lisaks väiksusele on kapi miinuseks varikatuse puudumine, mis teeb kapi täitmise vihma- ja lumesaju korral ebamugavaks. Samuti puudub siiani kapi juures videovalve. Nendest puudujääkidest on juhtkonda korduvalt teavitatud.

Tegevustoad linnaraamatukogus

Erinevas suuruses ja võimalustega tegevustoad paiknevad kõigis raamatukogu majades. Kõige rohkemate võimalustega üksus paikneb peamaja erialakirjanduse 3. korruse saalis. Omaette

ruumis paikneb õmblustuba Annelinnas ja õmblus-, meisterdamis- ning virtuaalreaalsuse ruum Tammelinna harukogus 2. korrusel.

Tabel 32. Tegevustubade tehnika kasutus

<i>Masin</i>	<i>peamaja</i>	<i>Annelinn</i>	<i>Tammelin</i>
õmblusmasin	119	15	17
overlokmasin	54	15	8
3D printer	56	-	-
filmiskanner	12	-	-
dokumendiskanner	75	69	72
spiraalkõitja	14	-	-
laminaator	23	-	-
3D pliiats	1*	287	144
graafikalaud	-	11	-
Kokku	354	397	241

*vaid erialakirjanduse 3. korruse saali näitaja, lasteosakond ei loendanud. Samuti ei loenda kasutust Ilmatsalu harukogu, Karlovas kasutatakse harva.

Tabel 33. Pillilaenutus (va kohalkasutus)

<i>Instrument (kogus)</i>	<i>Saamise aasta</i>	<i>laenutusi/pike ndusi 2018</i>	<i>laenutusi/piken dusi 2019-2022</i>	<i>laenutusi/pikendus i 2023</i>	<i>laenutusi/pikendus kokku</i>
Iiri tinavile (2)	Märts 2018	8/7	3/7	10/10	21/24
Kastanjett (2)	Märts 2018	10/1	14/4	15/2	39/7
Kellamäng (1)	Märts 2018	7/6	14/19	10/11	31/36
Kitarr 3/4 (2)	Märts 2018	14/4	20/26 (1 kitarr!Teine asendati 4/4)	16/21	50/51
Käsitrumm	Märts 2018	5/1	9/20	9/2	23/23
Laste plokkflööt	Märts	20/14	87/40	46/31	153/85
poistele (2)	2018				
Laste plokkflööt	Märts	14/24	89/18	38/28	141/70
tüdrukutele (2)	2018				
Lastekannel (2)	Märts 2018	11/8	24/38	17/12 (1 kannel paranduses)	52/58
Marakad (3)	Märts 2018	19/12	101/20	45/15	165/47

Slaidkitarr	Mai 2018	3/1	7/16	4/3	14/20
Slaidvile (2)	Märts 2018	3/1	2/5	5/1	10/7
Tamburiin (2)	Mnärts 2018	7/8	16/73	10/21	33/102
Triangel (2)	Märts 2018	5/5	11/2	10/21	26/28
Trumm pulgaotsas (2)	Märts 2018	5/1	32/14	7/10	44/25
Ukulele (2+2)	2018	29/12	64/146	46/30	139/188
Väikekannel duur (7-keelne)	D-Märts 2018	3/13	19/23	5/5	27/41
Väikekannel duur (7-keelne)	G-Märts 2018	4/12	16/29	9/16	29/57
Mandoliin (1)	Juuli 2018 (annetus)	1/1	4/8	2/1	7/10
Mandoliin (1)	November 2021 (annetus)		4/7	3/6	7/13
Djembe (1)	Jaauar 2019 (annetus)		8/0	2/1	10/1
Kazoo	Oktoober 2019		2/6	2/2	4/8
Iiri tinavile D	Oktoober 2019 (annetus)		1	1/2	2/2
Klarnetmeloodika	Oktoober 2021 (annetus)		2/7	3/5	5/12
Lasteakordion	2022 detsember		1/1	3/12	4/13
Kitarr 4/4	2022 detsember (asendus)		2	3/9	5/9
Elektrikitarr	Dets. 22			7/5	7/5
Väikekannel duur (6-keelne)	G-Veebruar 2023			3/7	3/7
Väikekannel duur (6-keelne)	D-Veebruar 2023			4/4	4/4
Löökpillide komplekt	30.03.23			14/7	14/7

Noodipult	Aprill 2023	-	-
Meloodika 32	Oktoober 2023	2/1	2/1
Meloodika 37	Oktoober 2023	1	1
Kõlatorud (8)	Oktoober 2023	4/3	4/3
Kalimba	Oktoober 2023	2/2	2/2
Akordion 96	Oktoober 2023	2	2
Süntesaator	Oktoober 2023	10	10
Häälestaja (must)	Oktoober 2023	1	1
Metronoom-häälestaja	Oktoober 2023	1	1
Viiul 1/2	Oktoober 2023	2	2
Viiul 4/4	Oktoober 2023	2/2	2/2
Kõlatorud (28) eks	2Detsember 2023	2	2
KOKKU		378/308	1098/968

4.3 RVL teenindus

Tartu Linnaraamatukogust teiste raamatukogude poolt tellitud teavikute arv vähenes sel aastal. Tellijaid oli 19 inimest. RVLiga telliti ja saadeti välja 120 teavikut, pikendusi oli 44.

RVLiga sisse telliti meie raamatukokku 4 teavikut.

Tabel 34. RVL

<i>Tellija</i>	<i>Teavik tellitud</i>	<i>Teavik saadetud</i>
Võru	19	19
Läänemaa	18	18

Elva	16	16
Põlva Keskraamatukogu	16	16
Rahvusraamatukogu	12	12
Pärnu Keskraamatukogu	9	9
Valga Keskraamatukogu	6	6
Eesti Kunstimuuseum	4	4
Valgjärve raamatukogu	4	4
Viljandi Keskraamatukogu	3	3
Kärdla Keskraamatukogu	2	2
Tallinna Keskraamatukogu	2	2
Eesti Pank	1	1
Järvamaa raamatukogu	1	1
Kaitseväge Raamatukogu	1	1
Märjamaa raamatukogu	1	1
Pala raamatukogu	1	1
Rapla Keskraamatukogu	1	1
Saaremaa KR	1	1
Kokku	120	120

4.3.1 Pakiautomaadi teenus

Koroonajast alates on jätkuvalt kasutuses tasuline pakiautomaadi teenus. Uus kõrgem hind 4,68 alates 2023 suvest. Teenus ei ole väga aktiivses kasutuses, sest tegemist on tasulise mugavusteenusega. Mõne erandiga tellitakse rohkem neisse piirkondadesse, kus harukogu ei ole (sh enim Lõunakeskuse pakiautomaati).

Tabel 35. Pakiautomaadi teenuse kasutamine

<i>Kuu</i>	<i>Pakid</i>	<i>Raamatud</i>
jaanuar	12	20
veebruar	12	13
märts	11	18
aprill	5	5
mai	2	2

juuni	4	5
juuli	7	10
august	3	4
september	4	9
oktoober	6	6
november	13	19
detsember	7	12
Kokku	86	123

Tabel 36. Tellimused erinevatesse pakiautomaatidesse

<i>Pakiautomaat</i>	<i>raamat</i>
Anne Selver	15
Kvartali keskus	18
Lõunakeskus	44
Rebase Rimi	13
Vahi Selver	15
Veeriku Selver	16
Jaamamõisa	2
Kokku	123

4.4. Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine on meie raamatukogu üks prioriteetidest, sest tahame toetada lastes lugemisharjumuse kujunemist varajasest noorusest peale. Raamatute ostmine ei ole paljudele peredele taskukohane, raamatukogu on asutus, mis loob kõikidele lastele ja noortele võrdsed võimalused raamatute lugemiseks. Seega püüdsime võimaluste piires täita osakondade ostusoove, sealhulgas ka nn „koolikirjandusele”.

Noortekirjandus on peamajas dubleeritud lasteosakonnas ja ilukirjanduse osakonnas, et noored saaksid valida, kust eelistavad laenata. Noortekirjandust sai ostetud ka inglise keeles, samuti ukraina keeles.

Tabel 37. Laste- ja noortekirjanduse ostud 2023

TÜÜP	Count – TÜÜP	Sum - HIND	Sum - HIND km-ga
------	--------------	------------	---------------------

Raamat	3700	38099	41490
Noot	58	808	858
DVD	5	61	63
Pisitrükis	1	14	17
Lauamäng	35	358	398
Arvutimäng	1	33	40
Total Result	3800	39373	42866

Ostetud eksemplaridest (13314 eks.) moodustas laste- ja noortekirjandus (3800 eks.) 28,5% ja rahast 21%. Suurema osa ostudest moodustasid raamatud:

- raamatud eesti keeles 652 nimetust ja 3236 eksemplari;
- raamatud vene keeles 22 nimetust ja 35 eksemplari;
- raamatud inglise keeles 295 nimetust ja 367 eksemplari;
- raamatud ukraina keeles 59 nimetust ja 62 eksemplari.

Kokku 1028 nimetust ja 3700 eksemplari, ostetud raamatutest (kokku 12965 eks.) 28,5%.

Need andmed on saadud eksemplari väljast IKOOD1. Seda välja täidab meil eksemplaride arvelevõtja: noorte- ja lastekirjandus (202), liigikirjandus noortele ja lastele (204).

Laste- ja noortekirjandust saime lisaks ka asenduste ja annetustega. Annetusi oli ka teistes võõrkeeltes.

Tabel 38. Annetatud ja asendatud eksemplarid

TÜÜP	Count -TÜÜP
Raamat	799
Noot	1
DVD	11
Lauamäng	8
Total Result	819

Neist raamatud:

KEEL	Count - KEEL
eng	136
est	552
fin	2
ger	1
rus	93
ukr	15
Total Result	799

4.4.2 Laste- ja noorteraamatukogu kasutamine

Võrreldes 2022. aastaga on näitajad pisut tagasihoidlikumad. Oma osa on selles nii arvutiklassi sulgemisel, remondidel kui vähem toimunud raamatutundidel. Raamatukogu tutvustavatel tundidel on väga suur tähtsus, sellest arusaamine peaks paremini koolideni jõudma.

Tabel 39. Laste ja noorteosakonna kasutamine

	2021	2022	2023
Külastused	58 330	70 425	69 434
Laenutused	173 223	174 318	172 901

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, sh lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Laste- ja noorteosakond võimaldab vaba juurdepääsu teadmistele; julgustab uurima ja õppima; väärtustab loovust ja leidlikkust; avardab ettekujutust sellest, mis on raamatukogu; pakub mõnusat ajaveetmise võimalust; pakub rahulikku kohta koolitükkide õppimiseks.

Koos oma lugejate ja kasutajatega püüdleme teadmiste kasvu poole, teeme seda läbi raamatute, erinevate programmide ja raamatukogu käsutuses olevate digiressursside. Me usume, et meie lugejad tahavad õppida ja avastada, avardada oma tundeelu ning meie oleme neile selles usaldusväärseks toeks.

Laste ja noorteoskonna tegemistes oli enim ruumi koolieelikute, esimese ja teise kooliastme õpilasüritustel. Osavõtjate arvukuselt olid need sündmused kõige rahvarohkemad. Põhikooli lõpus on õpilastel väidetavalt rohkem tarvis keskenduda koolis antavatele ülesannetele. Siiski on ennast siiani üsna hästi tõestanud Noorte Luuleprõmm. Niisiis loovusega seotud sündmused võiksid huvi pakkuda noortele inimestele küll. Digiviktoriinid keskastmele on olnud populaarsed ja nendega tuleks jätkata. Mis puutub kirjanduse laenamisse, siis loomulikult käiakse raamatukogust nõutamas koolilugemist. Kuid on olemas lapsevanemaid, kes on meie juures igapäevased külalised ja viivad koju lugemist tervele perele: lasteraamatud, seiklus- ja põnevuskirjandus veidi vanematele, lisaks valik uudisraamatut. Harvem laenati meilt luuleraamatuid. Jätkasime koostööd MTÜ-ga, kes tegeleb teraapilise lugemisega. Meie osaks oli otsida välja tekstid, kus tunnetest juttu. Lisaks pöördus meie poole ukraina vanemate ühendus, palvega leida raamatuid, mis aitaksid lastel omandada eesti keelt. 2023. aastal jätkus Karlova lasteaia projekt - lepidi kokku, et lasteaiarühmad käivad kord kuus raamatukogus ja iga kuu on pühendatud mingile iseloomuomadusele (neist peaks moodustuma Karlova lasteaia nimi). Lisaks korraldasime lastele kolm kohtumist mõne huvitava kirjanikuga. Nii käisid lastega kohtumas Margit Saluste, Marge Pärnits. Jätkasime kolmapäevaste jututundidega, kava kokkupanekul arvestasime lasteaedade soovidega.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

Keskkogu laste- ja noorteoskonna tegemistes on enim ruumi koolieelikute ning esimese ja teise kooliastme õpilasüritustel. Osavõtjate arvukuselt on need sündmused ka kõige rahvarohkemad. Karlova-Ropka harukogul jällegi on õnnestanud just noori raamatukogu üritustele meelitada. Keskkogus on noortele enim huvi pakkunud luuleprõmmud ja digiviktoriinid. Irina Möldre keskkogust korraldab jätkuvalt noortekohvikuid, Mairi Tempel käivitas Karlova-Ropka

harukogus loovkirjutamise õpitoad, mis toimuvad kord nädalas. Tundub, et just loovusega seotud sündmused pakuvad noortele huvi.

Lasteosakond aitas Ukraina lastevanemate ühendusel leida raamatuid, mis aitaksid lastel omandada eesti keelt. Kord kuus käisid Ukraina lapsed lasteosakonna ukrainakeelsetes jututubades ja tutvusid seal ka eesti kirjandusega.

2023. aastal toimisid hästi lasteaedadele mõeldud projektid - kolmapäevased jututunnid, Karlova lasteaia koostööprojekt ja PRIA piimaprojekt „Mitmepalgeline piim“. Projektide käigus tuli valida ja tutvustada teemakohast kirjandust, viia läbi erinevaid töötube, kokku panna töölehti ja korraldada näituseid ja väljapanekuid.

Koolivaheajad sisustati nii lugemise, meisterdamise, mõistatamise kui ka mängimisega. Suvelugemisprogrammid toimusid keskkogus, Tammelinna ja Karlova-Ropka harukogus. Tore traditsioon on suvelugemise lõpuüritused septembris, kuhu kutsutakse külla kirjanik.

Aprillis, raamatu ja roosi päeval kuulutati üheksandat korda välja Tartu lastekirjanduse auhinna võitja. Selleks oli Ilmar Tomusk raamatuga „Julius, mida sina suvel tegid?“ Raamatut jagati sügisel kõigile Tartu linna 3. klasside õpilastele.

Nagu alati pandi kokku kirjandusfestivali Prima Vista lasteprogramm, mis toimus Raekoja platsil festivali raamatulaada alal ja hõlmas kohtumisi kirjanike Liis Seina ja Aidi Vallikuga, osakonna nukuteatri etendust ning lasteaialaste kontserti linnarahvale. Noortele korraldati kirjanduslik orienteerumismäng.

Oktoobris toimunud laste ja noorte kirjandusfestivali „LUUP“ ettevalmistamine ja läbiviimine oli mahukas töö. Festival on kasvanud üleriigiliseks, programmijuht oli Anu Amor-Narits meie raamatukogust. Kava sai mitmekesine: Elektriteatris linastus spetsiaalne filmiprogramm, toimus noorte luuleprõmm, 4-klasside ettelugemisvõistlus. Tartu koolilapsed kohtusid nii keskkogus kui harukogudes Lapsepõlve (Tartu lastekirjanduse) auhinna nominentide - Ilmar Tomuski, Piret Jaaksi, Meelis Krafti, Tiina Laanemi ja Kadri Kihoga. Mika Keränen käis koos lastega seiklemas Supilinnas ning festivali lõpetas perepäev Piret Pääriga.

Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt veetava haridusprogrammiga „Lugemisisu“ on liitunud nii keskkogu lasteosakond kui ka harukogud, kutsudes lapsi osalema. Lasteraamatukoguhoidjad pakkusid välja ka mitmeid tunde linna haridusosakonna poolt väljakuulutatud aktiivõppeprogrammi. Enim huvi tundi muusikaosakonna pakutud tundide vastu (Beethoven, Loomad muusikas). Jätkuvalt jagati antud aastal sündinud ilmakodanikele mõeldud raamatut „Pisike puu“. Kahjuks ei ole olnud aega välja mõelda reklaamikampaaniat info paremaks viimiseks lapsevanemateni. Infost raamatukogus, raamatukogu kodulehel ning kord kuus Tartu Postimehes jääb ilmselgelt väheks.

Tabel 40. Peamaja (KK) ja harukogude (HK) üritused lastele kokku

Üritused	Ürituste arv			Osavõtjate arv		
	KK	HK	Kokku	KK	HK	Kokku
Kirjandusüritused	149 (+31)	38 (-34)	188	7101	2292	9393
Kirj. virtuaalne	2 (-1)		2	116	-	116
Teemaüritused sh ringitöö	53 (+11)	123 (+39)	176	971	2700	3671
Teema virtuaalne	0 (-1)					
Kokku üritusi	204 (+40)	161 (+5)	365 (+45)	8188 (+4328)	4992 (+1311)	13 180 (+5639)

66% kõigist raamatukogusündmustest on korraldatud lastele. Keskmine ühel üritusel osalejate arv 36 (eelmisel aastal 23,5). Ürituste koguarvust moodustasid kirjandusüritused ca 52%. Harukogudes toimus 44% kõigist lasteüritustest.

Tabel 41. Peamaja (KK) ja harukogude (HK) rühmakoolitused lastele kokku

Rühmakoolitus	Koolituste arv			Osavõtjate arv		
	KK	HK	Kokku	KK	HK	Kokku
Ekskursioonid	14 (+3)	7 (-9)	21	234	130	364
Raamatukogutunnid,	70 (-30)	139 (+56)	209	1296	2328	3624
Ringitöö, teemaürit all						
Kokku koolitusi	84 -27	146 +47	230 +20	1530 -568	2458 +685	3988 +117

Keskmine osalejate arv koolitusel 17 (aasta tagasi 19). Erinevalt üritustest toimus koolitustest (st põhiliselt raamatukogutundidest) **66%** harukogudes.

Tabel 42. Lasteüritused ja rühmakoolitused koos, 2018 – 2023 võrdlus

Keskkoogu ja harukogud kokku, sulgudes võrdlus eelmise aastaga

Aasta	Sündmuste arv	Osavõtjate arv
2018	441 (+8)	9688 (-1620)
2019	641 (+200)	13161 (+3473)
2020	338 (-303)	10856 (-2305)
2021	296 (-42)	8854 (-2002)
2022	530 (+234)	11 432 (+2578)
2023	595 (+65)	17 168 (+5736)

Sündmuste arvu kasv 11%, tähelepanuväärne on aga **osalejate arvu kasv - 33%**.

Statistiliste näitajate üle võib nii keskkogus kui ka harukogudes üksnes rõõmustada. Ürituste arv on ilmselt selle piiri peal, mida me jaksame korraldada, aga rõõmu teeb reaalsete osalejate arvu kasv (sadadesse ulatuva osavõtjate/vaatajate arvuga virtuaalüritusi lastele ei olnud). Harukogud on lasteürituste ja eriti raamatukogutundide korraldamisel väga aktiivsed.

Mängutubade statistika harukogudes

Annelinna näitajad:

Kokku kasutas 2023. aastal mängukonsoole 2430 inimest (2022 - 1784, 2021 – 726, 2020 – 1594, 2019 - 3116).

PlayStation 4 mängijaid oli 2023. aastal 1173 (2022- 845, 2021 - 288, 2020 - 653, 2019 - 1476, 2018 - 1486, 2017 - 1816, 2016 - 1141).

Playstation 4 Pro mängijaid oli 2023. aastal 1257 (2022 - 939, 2021 438, 2020 941/6(VR), 2019 1624/16(VR), 2018 1824/106(VR)).

Mängukonsoolide laste külastatavus on jälle hoogsalt tõusmas. Lastel on küll rohkem nutiseadmeid ja kodudes mängukonsoole, aga viimaste puhul on meie eelis mängude hulk ja mitmekesisus ning võimalus koos sõpradega aega veeta.

Üsna kindel on ka see, et Playstation 5 tõmbaks veel rohkem lapsi raamatukokku, sest tegemist on täiesti uuel tehnilisel tasemel konsooliga.

Tammelinna näitajad:

Mängukonsoolid Xbox One, Nintendo ja Oculus Quest

Mängukonsooli *Xbox One* kasutati kokku 2070 korral (2022. aastal 1709 korral). Enamasti jäi mängijate vanus vahemikku 7-14 aastat. Valikus oli 28 erinevat mängu, millest populaarseim olid taas Minecraft (mängiti 119 korda). Mängukonsool *Nintendo* valikus oli 7 mängu ja neid mängiti kokku 266 korda (2022. aastal 584 korda). Populaarseim mäng oli Minecraft (mängiti 184 korda). 2020. aastal kasutusele võetud virtuaalreaalsuse komplekti *Oculus Quest* kasutati 2023. aastal vaid mõnel korral, sest meie VR ei olnud mõnda aega töökorras.

Ilmatsalu näitajad:

Raamatukogus on võimalik *Playstation VR* komplektiga kogeda virtuaalreaalsust, mängida PS4 mängu (Astro Bot, Dirt Rally, Firewall, Fortnite Deep Freeze Bundle, Gran Turismo Sport, Minecraft, NBA Live, Wolfenstein jt).

2023. aastal kasutati Playstationi 1066 korda.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Raamatukoguvälist teenust pakuti mitmel viisil: koduteenindus, Liiva tänava hooldekodu ja puuetega inimeste koja külastus, Lubja laenutuspunkti haldus. Teenus hõlmab erivajadustega inimeste teenindamist, tellimuste ettevalmistamist ja täitmist, raamatukogu võimaluste tutvustamist ja kontaktide loomist, lugejate nõustamist ja suunamist.

Kõige mahukam ja spetsiifilisem on koduteenindus, see nõuab head füüsilist ja vaimset vormi. Bussiringid toimuvad kolmapäeviti, keskmiselt on umb 10 koduvisiiti korraga, vajadusel ja võimalusel käib töötaja kodudes ka muul ajal. Koduteeninduse mobiiltelefoni number on kodulehel kõigile kättesaadav.

Koduteeninduse kasutajaid oli 2023. aastal 65 (juurdekasv 4 inimest). Neile tehti visiite 553 korral (27 külastust ilma raamatukogu transpordita).

Tabel 43. Koduteenindus

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	553	553	65

Koduteeninduse tarbeks on loodud deposiitkonto, raamatud deponeeritakse kontole ja sealt edasi laenutatakse kasutajale. 2023. aastal haldas koduteenindust Nadežda Savostkina ja kevadel liitus teenusega Doris Diana Or Tammelinna harukogust (0,25 koormusega), kes teenindas oma kandi lugejaid. Väikeses mahus pakub koduteenindust ka Ilmatsalu raamatukogu.

Lisaks koduteenindusele pakkus Nadežda raamatukoguteenust üle nädala esmaspäeviti Liiva tänava hooldekodus. Seda teenust võtavad hooldekodu elanikud rõõmuga vastu.

Raamatukoguteenust pakuti neljapäeviti ka puuetega inimeste kojas (TPIK), kuid vähese kasutuse tõttu lõpetati koja juhatuse ettepanekul teenuse pakkumine 2023. aasta lõpus ära.

Tabel 44. Teenused teistele asutustele

<i>Teenused teistele asutustele</i>	<i>Ürituste arv</i>	<i>Osavõtjate arv</i>
Hooldekodu	21	21
TPIK	41	10

Hooldekodus lisandus 2 lugejat, kokku oli 2023. aastal 21 lugejat. Teenust kasutati 294 korral, töötaja tegi asutusse 21 visiiti. Laenutati 1253 raamatut ja 48 perioodikaväljaannet.

Puuetega inimeste kotta tegi töötaja 41 visiiti, teenust kasutas 10 lugejat 207 korral. Laenutati 401 raamatut ja 88 ajakirja.

Tabel 45. Osutatud teenused ja näitajad

	lugejad	külastused	töötaja visiite	raamatud	perioodika
Hooldekodu	21	294	21	1253	48
TPIK	10	207	41	401	88

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Aasta jooksul korraldati ühtekokku 902 üritust ja koolitust rohkem kui 33 600 osalejale. Võrreldes 2022. aastaga kasvas sündmuste arv 10% ja osalejate arv 26%. Igal nädalal leidis aset ca 17 sündmust, neist laias laastus 2/3 lastele ja 1/3 täiskasvanutele ning noortele. Kogu sündmuste arvust 59 % olid üritused. Keskmiselt oli igal sündmusel ca 30 osalejat (üritustel 42 ja koolitustel 15).

Raamatukogu linna kultuurielus osalejana

Jätkati UNESCO kirjanduslinn Tartu egiidi all toimuvate tegevustega. Üheksanda Tartu lastekirjanduse auhinna laureaadiks sai Ilmar Tomusk raamatuga „Julius, mida sina suvel tegid?“. Lastekirjanduse auhinna võitnud raamatut jagati kõigile linna 3. klasside õpilastele. Raamatukogu oli Tartu kirjandusfestivalide Prima Vista ning laste- ja noortekirjanduse festivali Luup kaaskorraldaja. Prima Vista raames esinesid raamatukogus autorid Saksamaalt, Norrast ja Rootsist ning lastekirjanduse festivalil autor Soomest.

Andmebaasi „Tartu ilukirjanduses“ põhjal väljatöötatud kirjanduslikud matkad viisid huvilisi viiele erinevale jalutuskäigule. Matkad toimusid koostöös linnamuuseumiga, ajalooline pool neilt, kirjanduslik meilt. Mobiilirakendus TartuFic pakkus samu marsruute huvilistele iseseisvaks läbimiseks.

Sündmuste koondarv kasvas 2023. aastal, aga veelgi enam kasvas osavõtjate arv (vt tabelid 46-48). Laste puhul kasvas nii ürituste kui ka koolituste arv, täiskasvanute puhul koolituste arv, täiskasvanutele mõeldud ürituste arv harukogudes jäi praktiliselt samaks, aga keskkogus

korraldati 27 üritust vähem kui aasta tagasi. 2022. aastal kasvatas arvu raamatukogude aasta, teiseks vähenemise põhjuseks on ilmselt virtuaalsete lugemissoovituste (Irina Möldre) lakkamine. Sealjuures on esmakordselt statistikasse sisse arvatud meie korraldatud mitmepäevased raamatumüügid (kokku 3 +müük Prima Vista raamatulaadal).

Täiskasvanute üritustel osalejate märkimisväärse kasvu sees on eesti kirjanduse päeval Postimehe raamatuportaalil avaldatud kirjandusviktoriini 7200 osalejat, aga ka ilma selleta oli kasv korralik (+6 692). Edaspidi esitatud statistiliste keskmiste puhul ma viktoriinis osalejaid ei arvesta, sest see oli üpris erandlik sündmus ja rohke osavõtjate arvu tagas ikkagi ennekõike Postimees.

Sündmuste koguarvust 34% sündmusi korraldati täiskasvanutele ja 66% lastele. Sündmuste koguarvust 59 % olid üritused.

Keskmiselt osales raamatukogu ühel sündmusel 29 inimest (arvestades viktoriini 37). Üritusel osales keskmiselt 42 (arvestades viktoriini 53) ja koolitusel 15 inimest. Keskmiselt osales ühel **täiskasvanute üritusel 45 inimest** (vikt-ga 88) ning **lasteüritusel 36 inimest**, täiskasvanute koolitusel 12 ja lastekoolitusel 17,3 inimest. Kõigist üritustest toimus 57% keskkogus, aga koolitustest üksnes 35%.

Tabel 46. Näitused ja üritused

Raamatukogu	Näitused ja väljapanekud	Üritused	Üritustel osalenute arv
Keskkogu	59 /171	307	20202
Annelinna harukogu	15 / 125	37	1600
Tammelinna harukogu	15 / 26	139	3585
Karlova-Ropka harukogu	11 / 30	26	895
Ilmatsalu raamatukogu	2 / 4	22	1662
Kokku	102/ 356	531 (+19)	27944 (+13892)

Tabel 47. Koolitused

Raamatukogu	Kasutajakoolitus rühmale	Kasutajakool. individuaalne	Osalejad rühm.	Osalejaid ind.
Keskkogu	129	3314	2505	3314
Annelinn	76	24	782	24
Tammelin	69	19	989	19
Karlova-Ropka	66	105	898	105
Ilmatsalu	31	-	542	-
Kokku	371 (+71)	3462 (+620)	5716 (+359)	3462

Võrreldes 2022. aastaga kasvas sündmuste arv 10% ning osalejate arv 26% (koos PM viktoriiniga 42%). Võrreldes koroonaeelse 2019. aastaga toimus sündmusi 3,8% vähem, aga osalejate arv on kasvanud kolmandiku võrra. Virtuaalüritused moodustasid 1,4 % kõigist sündmustest ja andsid 27 % kõigist osalejatest.

Tabel 48. Üritused 2018-2023

Aasta	Arv/osalejad Kokku	Arv, osalejad Noored, täiskasv.	Arv, osalejad Lapsed
2018	465 / 13352 + 6 / - 703	153/ 6449 -2 / +769	312 / 6903 +8 / - 1472

2019	559 / 14765 +94 / +1513	142 / 5598 -11 / -851	417 / 9167 +105 / +2264
2020	348 / 12 279 (-211 / -2505)	120 / 3519 (-22 / -2079)	228 / 8751 (-189 / -418)
2021	338 / 11393 -10 / -877	155 / 4449 +35 / +930	183 / 6944 -45 / -1807
2022	512 / 14052 +124 / +2657	192 / 6511 +37 / +2062	320 / 7461 +63 / +517
2023	531 / 27 944 +19 / +13892	166 / 14764 -26 / +8253	365 / 13 180 +45 / +5639

Tabel 49. Rühmakoolitused 2018-2023

Aasta	Arv/osalejad Kokku	Arv, osalejad Noored, täiskasv.	Arv, osalejad Lapsed
2018	285 / 4533 +86 / +397	156 / 1748 +86 / + 545	129 / 2785 0 / - 148
2019	379 / 5843 +94 / +1310	155 / 1849 -1 / +101	224 / 3994 +95 / +1209
2020	174 / 2889 (-205 / -2960)	64 / 784 (-91 / - 1085)	110 / 2105 (-114 / -1889)
2021	155 / 2548 (-19 / -341)	42 / 638 (-22 / -146)	113 / 1910 (+3 / -195)
2022	300 / 5357 +145	90 / 1486 +48	210 / 3871 +97
2023	371 / 5716 (+71 / +359)	141 / 1728 +51 / +272	230 / 3988 +20 / +117

Tabel 50. Üritused ja koolitused lastele, noortele ja täiskasvanutele 2018-2023

Aasta	Ürituste, koolituste arv	Osavõtjate arv
2018	750 (+92)	17885 (- 306)
2019	938 (+188)	20 608 (+2723)
2020	522 (-416)	15159 (-5449)
2021	493 (-29)	13941 (-1218)
2022	812 (+319)	19409 (+5468)
2023	902 (+90)	33 660 (+14 251)

Sündmuste struktuur

2023. aastal moodustasid kirjandusüritused koguarvust nii laste kui ka täiskasvanute puhul ca 50%, võrreldes eelmise aastaga on seda üksjagu vähem (56% täisk. ja 76% lapsed). Aastaid püsisid kirjandusüritused suures ülekaalus, nüüd on vahekord muutumas.

Kesk kogus täiskasvanutele korraldatud üritustest **ca 26 %** olid koostööüritused, mille puhul algatus tuli väljastpoolt maja. Selle protsendi sees ei ole festivalide (nt Tudengipäevad) raames korraldatud raamatukogu üritused. Mõeldud on meile pakutud valmisüritusi, mille jaoks andsime ruumi, toetasime tehnikat ja reklaamida või valmistasime ürituse koos ette.

Raamatukogu kultuurikalender

2023. aasta 1. poolaastale andis näo raamatukogu 110. sünnipäeva tähistamine kõnekoosoleku, kultuuriprogrammi, näituste ja kolmanda kirjandusliku teejuhi „(Linna)kirjanduslikud uitamised“ väljaandmisega. Aktuaalseid teemasid käsitletud kõnekoosolekul „Kultuur, identiteet, piirid“ esinesid ettekannetega Daniela Monticelli, David Vsevirov, Kristiina Ross ja Paavo Matsin. Ettekannetele järgnenud vestlusringiga liitusid linnakirjanik Mart Kivastik, Heidi Iivari ja Merca, vestlust juhtis Janika Kronberg. Õhtusel koosviibimisel esitasid meeleoluka kava Heidi Iivari ja Karl Kruuse. Raamatukogu akendele seati raamatukogu tegevusi tutvustav välinäitus, kümme päeva väldanud kultuuriprogrammi raames olid külla kutsutud Doris Kareva, Kaia Raudsepp, Kristiina Ehin, Silver Sepp, Lauri Räpp, Heiki Ernits ja Janno Põldma, Marju Kõivupuu, kontserdi andis Hedvig Hanson. Lugemissoovitusi jagasid ajakirjanik Raimu Hanson ja Tartu Kunstimuuseumi direktor Joanna Hoffmann. Raamatukogus avati Asko Künnapi graafikanäitus „Näo Kiriku neli ilmumist“ ning näitus meie raamatukoguhoidjate loomingulisest tegevusest „Raamatukogu inspireerib – raamatukoguhoidja loob“.

Huvitavate kohtumiste õhtute sari jätkus Eesti Rahvakultuurikeskuse toetusel liikumisaastale pühendatud õhtutega, kus räägiti joogast, Flow-kunstidest, ajaloolistest relvadest ja võitlustehnikatest ning jalgrattasõidu ilust. Annelinna raamatukogu alustas põneva sarjaga - oma sünnimaast käisid rääkimas Tartu elavad teisest rahvusest inimesed.

25. korda toimunud algupärase lastekirjanduse päeva teema oli „Peegeldav ja peegelduv laste- ja noortekirjanduses“. Oma elujõudu on näidanud noorte luuleprõmmud - kevadel üleriigiline ja sügisel Tartu oma.

Kirjandusfestivali Prima Vista raames toimusid raamatukogus kohtumised saksa kirjaniku Jenny Erpenbeckiga, rootsi kirjaniku Lina Nordquistiga, norra kirjaniku Hanne Ørstavikiga, lisaks korraldati traditsioonidega kontserdi „Kirjanikud muusikas“ raames kultuuriklubis Salong austria kirjaniku Hans Platzgumeri ja tema bändi Convertible kontsert. Harukogudes toimusid kohtumised noortele kirjutavate autoritega ja korraldati koolinoortele Elav raamatukogu.

Annelinna raamatukogus teist korda toimunud pere- ja kogukonnapäev kutsus kokku ligi 500 inimest ning pakkus mitmekülgset programmi alates miniloomaaiast toidupäästjate snäkilauani, loomulikult olid kohal ka kirjanikud ja jutuvestja. Novembris tähistas meeleoluka salongiõhtuga „Unustuse jõel“ oma 95. sünnipäeva linnaraamatukogu vanim, Karlova-Ropka harukogu. Ettekandmisele tulid Aarne Oidi ja Hans Hindpere laulud ja Ellen Niidu luule.

Raamatukogus tegutses kaks kirjanduskohvikut (üks neist spetsiaalselt noortele, eestvedajad Tiina Sulg ja Irina Möldre), eesti keele ja prantsuse keele kohvikud. Esimene neist kolis sügisel keskkogust Annelinna raamatukokku. Lugejatega kohtusid kirjanikud Martin Algas, Jaak Jõerüüt, Indrek Hargla, Tiia Toomet, Leelo Tungal, Triin Talk, Mehis Heinsaar, Eva ja Indrek Koff, Kristiina Ehin ja Ly Seppel, oma luulet lugesid Berit Petolai, Maarja Pärtna ja Aliis Aalman ja teised.

Aasta jooksul toimus viis ajaloolis-kirjanduslikku jalutuskäiku, mis viisid huvilised Supilinna ja tudengite meelispaikadesse, kutsusid jalutama linnakirjanike radadele ja mööda kohvikuid ning kõrtse, aasta lõpus ka jõulumeeleolus linna. Marsruudid pani kokku Teele (Tartu ilukirjanduses) töögrupp, kirjanduskatkendeid luges Ülo Treikelder, lugusid ajaloost rääkis Ants Siim linnamuuseumist.

Kõige suurema külastatavusega sündmused olid väliüritused nagu Tammelinna kodukohvikute päeva kohvik RampsiAmps ning pere- ja kogukonnapäev Annelinna raamatukogus, aga neilegi tegi silmad ette eesti kirjanduse päevaks koostatud viktoriin, mille meie palvel avaldas Postimehe raamatuportaal (7200 uudistajat/lahendajat).

2023. aasta oli mitmes mõttes eriline aasta, mis päädis Tartu linnaraamatukogu jaoks linna 2023. aasta parima kultuuriorganisatsiooni tiitli pälvimisega.

Näitustest ja väljapanekutest

Näituste koguarv 102 oli eelmise aastaga võrreldes küll pisut väiksem, aga viimase kuue aasta vaates kõva keskmise. Keskkogu kunstinäituste puhul oli teadlik valik, et kui võimalik, planeerisime professionaalsete kunstnike näituste tarbeks mitte 4 vaid 6 või 8 nädalat. Detsembrikuus me keskkogus näituste vahetust enam ei planeerinud, sest jaanuaris pidid fuajeed remonti minema. Näituste arv sõltub natuke sellestki, mida üldse lugeda näituseks ja mida väljapanekuks, aga ka pärast sõela läbimist on näituste sisuline maht küllaltki erinev. Kunsti-, käsitöö, stendi jne näituseid kogunes 64, raamatunäituseid 28, virtuaalnäituseid 10. Rändama meie koostatud näitused tänavu ei läinud.

2022. aastal tutvustas välinäitus Küüni ja Poe tänava nurgal 8 vitriinis raamatukogu erinevaid teenuseid ja võimalusi. Paigutasime selle näituse materjali 5 tahvlile ja sättiseme haridusministeeriumi poole avanevatele raamatukogu akendele.

Tabel 51. Näitused

Aasta	Kunsti-näitused Varia	Raamatu-näitused	Virtuaal näit.	Kokku
2018	71	33	2	106
2019	68	28	2	98
2020	52	33	17	102
2021	55	29	10	94
2022	65	37	8	115
2023	64	28	10	102 (-13)

Keskkogu kunstinäitustest moodustasid enamuse professionaalsete kunstnike näitused. Eksponeerisime eraldi aegadel Asko Künnapi graafikat ja maale, kirjandusfestivali ajal näitusel „Võimatud soovid“ olid vaatamiseks väljas Ove Büttneri ja Karl-Kristjan Nageli maalid ning Tiit Rammuli graafika, suvel sai pikalt vaadata Viljandis elava ungari kunstniku Tamás János Molnári maalinäitust, aasta lõpus eksponeerisid oma töid kunstnikud Marina Aleksejeva, Silvi Lepparu, Anna Litvinova. Karlova harukogus sai vaadata Kristina Viina töid. Näitustel sai vaadata mitme illustraatori töid, nt Liis Roden, Mari Hiiemäe, Pille Tammela, Annelinna harukogus oli väljas Eesti Lastekirjanduse Keskuse vahendatud mitme autori illustratsioonide ühishäitus. Korraldati mõned nukunäitused ja üliõpilaste tööde näitused, nagu Pallase tudengi Juri Jakovlevi „Berliinlane“ ja Viljandi Kultuuriakadeemia üliõpilaste näitus „Esiemade hõbe“ keskkogus. Traditsiooniliselt olid raamatukogus väljas Tartu Lastekunstikooli õpilaste lõputööd ning harukogud pakkusid pinda harrastuskunstnikele ja käsitöömeistritele.

Raamatukogu sünnipäevaks koostasime näituse „Raamatukogu inspireerib – raamatukoguhoidja loob“, mis tutvustas meie endi loomingulisi tegevusi. Meie seas on autoreid, tõlkijaid, kunstnikke, muusikuid, aiakujundajaid jne. Näituse materjalidest valmis ka virtuaalnäitus. Kirjandusfestivalil Prima Vista täitus 20 tegevusaastat ja seoses sellega valmis kaks tagasivaatavat näitust: „Primavera Prima Vistaga“, mis tõi välja festivali patroonid, olulised väliskülalised ja nende tõlked eesti keelde, lisaks veidi statistikat festivali kohta. Näituse „Muusika kirjanduse keskel: Prima Vistal 20 aasta jooksul kõlanud muusika“ põhjal valmis sügiseks põhjalik virtuaalnäitus (koostajaks Tiina Kariler).

Kõige pilkupüüdvam raamatunäitus „Vihaga sauna, mõnuga koju“ oli pühendatud saunaaastale (koostajateks Küllike Lutsar ja Ingrid Saare), kirjanike tähtpäevadeks valmisid põhjalikud näitused Doris Kareva ja Livia Viitoli loomingust (koostajaks Eve Pormeister) ning kirjaniku mälestamiseks Helvi Jürissoni loomingust. Näituseid oli ka põnevatel teemadel, nt „Kaardid kõnelevad!“, „Mees muutub ajas“, „Reoveesõnumid, mis aitasid pandeemia üle elada“. Esile

tahaks tõsta aktuaalse sisuga näituseid säästvast tarbimisest ja taaskasutusest „Iga paik loeb“ ja Tartu Lapiteki Klubi näitust „Võrratu teksa“. Traditsiooniliselt olid väljas Eesti kauneimad raamatud ja Kultuurkapitali aastaauhindadele kandideerivad teosed, muusikaosakond koostas heliloojate juubeliteks virtuaalnäitused (Valter Ojakäär, Rudolf Tobias, Rene Eespere jt) Näituste korraldamisel peame enda ülesandeks pakkuda näitusepinda harrastajatele, õpilastele ja üliõpilastele, eksponeerime välismaa saatkondade, muuseumide jt vahendatud rändnäituseid. Selle kõrval püüame igal aastal eksponeerida ka professionaalsete kunstnike töid ning kindlasti illustratsioone. Eelmisel aastal professionaalse kunsti vähesuse üle kurta ei saanud, pigem jäi puudu professionaalne fotonäitus ja üllatusnäitus (nagu kärinäitus aasta varem).

Tabel 52. Kunsti-, käsitöö jm näitused

Kunsti-, käsitöö jm näitused (va raamatunäit)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Keskkogu	29	32	24	27	22	20
Annelinna harukogu	14	7	10	7	17	15
Karlova-Ropka harukogu	14	5	14	8	11	11
Tammelinna harukogu	16	24	3	13	12	14
Ilmatalu raamatukogu		-	1		3	2

Kunsti-, käsitöö jm näituste arv sisaldab ka temaatilisi stendinäituseid, fotonäituseid, lastetööde näituseid kuni kartuli- ja lillenäitusteni välja. Lisaks koostati nii kesk- kui harukogude teenindussaalides 356 raamatute väljapanekut.

4.6.1 Koostööpartnerid kohalikul tasandil

Linnavalitsuse kultuuriosakond – raamatukogu on esindatud UNESCO kirjanduslinna töögrupis. Koostöös kultuuriosakonnaga (linn tellis lisatiraaži) toimus lastekirjanduse auhinna võitnud raamatute jagamine 3. klasside õpilastele.

Linnavalitsuse kultuuriosakonna hallatav infoportaal Tartu Kultuuriaken on asendamatul kanal sündmuste reklaamimisel, linnavalitsuse haridusosakond – aitab info meie sündmustest koolide listidesse. Linna avalike suhete osakonna kaudu liigub linnaraamatukogu info Tartu linna kodulehele, Täiskasvanud õppija nädal saab teoks koostöös linna koolitusasutustega ning Luule Ahu osales TÕN-i Tartumaa tugivõrgustiku töös.

Linnaraamatukogu osales Soome Instituudi eestvedamisel toimunud projektis „Lugemistund“ ja võttis osa avalikust lugemispeost Pirogovi platsil (T. Sulg, L. Ahu. S. Ülper). TÜ Ühiskonnateaduste instituut oli partneriks näituse „Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali aastaauhinna nominendid raamatukogunduse järelkasvu ja nende sõprade kommentaaridega“ koostamisel. MTÜ Meeste Garaaz viis Tammelinna raamatukogus läbi tasuta arvutikoolituste sarja „Arvutiga sõbraks“.

Halliki Jürma osales Tartu linnakirjaniku valimise ja Betti Alveri debüüdiauhinna žüriis. Kristina Pai oli südalinna kultuurikeskuse rahvusvahelise arhitektuurivõistluse žürii liige.

Jätкус koostöö **teiste festivalide korraldajatega**: Tammelinna harukogu tegi koostööd Tammelinna Seltsiga ja on juba aastaid üks Tammelinna päevade põhikorraldajaid ja toimumispaiku. Osalesime tudengipäevade festivalil, tegime koostööd Tartu Naiskodukaitsega. Raamatukogu teeb juba aastaid koostööd Žukovski nimelise luulefestivaliga, kahel-kolmel päeval toimub festivali venekeelne programm meie majas.

Usaldusväärsed ja pikaajased koostööpartnerid on Tartu Linnamuuseum ja selle filiaal Oskar Lutsu majamuuseum, Tartu Lastekunstikool (iga-aastane lõputööde näitus raamatukogus), Tartu Harrastuskunstnike Liit, aga ka mitmed foto- ja käsitööklubid. Arvukate tantsuürituste

korraldamisel olid Tiina Sule koostööpartnerid Riigiarhiiv, tantsustuudio Sansaara, tantsutrupp Fakesnake ja Jõgeva linnaraamatukogu. Annelinna raamatukogu hea koostööpartner on samas hoones asuv Tartu II muusikakool, mis korraldab kord kuus raamatukogus pärastlõunakontserte.

Koostöö koolide ja lasteaedadega

Meie eesmärk on teha koostööd kõigi linna lasteasutustega. Harukogude partneriteks on enamasti naabruses asuvad lasteaiad ja koolid: Annelinna harukogul Kivilinna Kool, Annelinna gümnaasium, Hansa kool, Descartes'i kool, Kristjan Jaak Petersoni Gümnaasium, Karlova-Ropka harukogul Forseliuse, Karlova ja Variku kool, Tammelinna harukogul Tamme kool, Kristlik põhikool ja Veeriku kool, aga ka Tartu Tamme Gümnaasium ja Tartu Täiskasvanute Gümnaasium. Keskkogu laste- ja noorteosakond toob esile koostööd teraapilise lugemisega tegeleva MTÜ-ga ja Karlova lasteaia, nende lähimad partnerkoolid on Kesklinna ja Raatuse kool ning kesklinna lasteaiad.

4.6.2 Koostööpartnerid riiklikul tasandil

Pikaajaline on olnud koostöö kirjastusega Petrone Print, Hendrik Lindepuu kirjastusega ja kirjastusega Fantaasia.

Läbi aasta toimus koostöö kirjandusfestivali Prima Vista teiste põhikorraldajate Tartu Ülikooli Raamatukogu, Eesti Kirjanduse Seltsi ja Kirjanike Liidu Tartu osakonnaga uue festivali ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Tartu laste- ja noortekirjanduse festivali Luup korraldamisel tehti koostööd Eesti Kirjanduse Seltsi, Tartu emakeeleõpetajate ainesektsiooniga ja Eesti Lastekirjanduse Keskusega. Koostöös Eesti Lastekirjanduse Keskusega osaleti neljandat aastat „Lugemisisu“ programmis.

Erialane koostöö

Raamatukogu tegi pidevat koostööd ELNET Konsortsiumi, TÜ Raamatukogu ja Hoiuraamatukoguga (millest on saanud Rahvusraamatukogu osakond). Osaleti ERÜ toimkondades ja töörühmades.

ERÜ juhatusse kuuluvad raamatukogu direktor Kristina Pai ja Halliki Jürma. Halliki Jürma osales ELNET Konsortsiumi ISE andmebaasi töögrupis ja ELNET Konsortsiumi Haldurite Kogu töögruppi kuulus Küllike Lutsar. Üle-eestilise ühtse raamatukogusüsteemi töögruppi kuulusid Kristina Pai, Ülo Treikelder, Küllike Lutsar. Tamara Kozõreva osales ELNET konsortsiumi Kataloogimise ja nimenormide töörühmas. ERÜ ERBA andmebaasi ja veebilehe uuendamise töögruppi kuulus Ingrid Saare. Raamatukogu arendusjuht Mai Põldaas osales ERÜ uue mõtte töörühmas ja koolituse toimkonnas ning oli ERÜ Tartumaa kogu usaldusisik. Kirjandusfestivali Prima Vista korraldamiseks loodud MTÜ Kirjandusfestival Prima Vista juhatuse liige oli Linda Jahilo ning Eesti Muusikakogude Ühenduse juhatuse liige Meery Salu. Kristina Pai osales Eesti rahvaraamatukogude nõukogu töös, kuulus ERÜ kogude toimkonda, osales uue mõtte töörühmas, samuti oli ta ajakirja Raamatukogu toimetuse kolleegiumi liige, Bibliotheca Baltica audiitor ja kuulus Tartu Kultuurkapitali nõukogusse.

Mairi Tempel osales TÜ infokorralduse eriala lõpueksami komisjoni ja TÜ infokorralduse eriala sisseastumiseksami komisjoni töös.

4.6.3 Rahvusvaheline koostöö

Festivali Prima Vista väliskülaliste vastuvõtmise raames tehti koostööd Saksa Kultuuri Instituudi, Goethe Instituudi, Saksamaa, Austria, Poola ja Rootsi suursaatkondadega. Ühe kunstinäituse vahendas Ungari Instituut. Meie koostööpartnerite seas on Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus ja Soome Instituut.

Jätkati osalemist Slovakkia rahvusvahelisel 6-15 aastaste õpilaste eksliibriste joonistamise võistlusel. Võistlust koordineerib Slovakkias Hlohovecis asuv mittetulundusühing AD Personam Hlohovec, Eesti partner on Tartu Linnaraamatukogu lasteosakond.

Nordplus Adult projektide raames tegi raamatukogu koostööd Gulbene Maakonnaraamatukoguga Lätist ja Vilniuse ning Ignalina raamatukogudega Leedust. Erasmus+ projekti raames tehti koostööd FrauenComputerZentrumBerliniga Saksamaalt, kunstnikeühendusega Modus ry Tampereest Soomest ja Media Partners SRL koolitusfirmaga Cluj-Napocast Rumeeniast.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

Riiklikule statistikale edastatud statistika tabelid ja kommentaarid vt punkt 4.6 (tabelid 47, 49 ja 50).

Aasta jooksul toimus 371 erinevat koolitust (neist 141 täiskasvanutele ja 230 lastele) kokku 5716 osavõtjale. Võrreldes 2022. aastaga toimus 71 koolitust rohkem, osavõtjate arv kasvas siiski vaid 300-400 osaleja võrra. Kasvas ennekõike täiskasvanutele mõeldud koolituste arv harukogudes ja selle kasvu taga peitub tõenäoliselt ringitöö.

Kui laste puhul liigituvad koolituste alla ekskursioonid ja raamatukogutunnid, siis täiskasvanute puhul on pilt kirjum: tantsutundidest pillide tutvustamise, seemneraamatukogu töötubade ja arvutikoolitusteni ning oma osa annab ringide tegevus.

Raamatukogus tegutsesid **2023. aastal järgmised ringid:**

- Loovring täiskasvanutele (paberikunst) Marge Laiuse juhendamisel Annelinna harukogus;
- Tasuta õpiring, arvuti ja nutiseadmete kasutamine, juhendaja Veiko Hani Tammelinna hk-s;
- Laste- ja noorte kunstiring, juhendaja Jane Ala, Tammelinna harukogus;
- Loovkirjutamise õpituba Karlova -Ropka harukogus, juhendaja Mairi Tempel;
- Keskpäevane kunstiring Karlova harukogus, juhendaja Marika Maramaa.

Laste lemmikloomaring ja Tammelinna lauamänguring kord kuus on pigem sariüritused.

Rühmakoolituste arvu kasvu pärsib mõnevõrra asjaolu, et kasutajakoolituste puhul on rõhk nihkunud individuaalkoolitustele, mis tuleneb vajadusest ja kasutajate ootusest. Sisukad, tund ja enam kestvad koolitused kaovad statistikas suure individuaalkoolituste arvu sisse ära, sest see sisaldab kõiki vähemalt 15 min kestvaid kasutaja konsultatsioone.

Sündmuste koguarvust moodustasid koolitused 41%, (täiskasvanute puhul 45% ja laste puhul 38%).

Keskmiselt osales raamatukogu ühel koolitusel 15 inimest (täiskasvanute koolitusel 12 ja lastekoolitusel 17,3 inimest). Kõigist rühmakoolitustest toimus keskkogus 35% ja **harukogudes 65%**. Osakaal on selline tänu ringitööle.

2023. aastal korraldati ettekandepäev erialaavalikkusele vabatahtlike kaasamise teemal. Populaarsed olid Seemneraamatukogu töötoad/loengud. Loenguid peeti pärandseemnetest, kaevamisvabast aiast, lilleniidust, kiiksuga puuviljandusest jne. Seemneraamatukogu raames korraldati ka nartsissi- ja kartulinäitus.

Kolmandat aastat osales raamatukogu ülelinnalses koolide aktiivõppe programmis, mille kaudu pakutakse lastele harivaid tunde väljaspool kooli. Nooremas astmes tunti huvi muusikaosakonna pakutud tundide ning gümnaasiumiastmes kirjandusest linnaruumis tutvustavate jalutuskäikude vastu.

Arvukalt koolitusi, sh arvutikoolitusi toimub Täiskasvanud õppija nädala raames. Tänavu tutvustati huvilistele Microsoft Teamsi ja loomulikult tuli kõneks ka tehisintellekt. Korraldati ka käsitöökoolitusi, anti juhiseid sokikudumiseks ja raamatutele uue elu andmises kunstiteosena. Huviga võeti vastu Krista Majaki selja tervise praktilised loengud.

Raamatukogu arendusjuhi Mai Põldaasa eestvedamisel osaleb raamatukogu mitmes rahvusvahelises projektis, mille eesmärk on lisaks kogemuste vahetamisele raamatukoguhoidjate kui koolitajate täiendõpe. 2023. aastal toimusid tegevused Erasmus+ projekti „EqualDigital“ (partnerid Saksamaalt, Rumeeniast ja Soomest, kestus 2022 – 2024) ja Nordplus Adult kolme erineva projekti (raamatukogud kestlikele kogukondadele, raamatukogud kui koolitajad ja erineva kultuurisisu pakkujad, digipädevused) raames (partnerid Lätist Gulbenest ja Leedust Vilniusest ning Ignalinast).

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Kevadel sai kasutusvalmis vaegnägijate vajadusi arvestav raamatukogu kodulehe uus versioon ja suve alguseks Tartu linna ruumide portaali, mille kaudu saab broneerida linna (all)asutuste ruume. Ühele platvormile on koondatud koolide spordisaalid, aulad, arvutiklassid, muuseumide jt asutuste saalid, seminariruumid, stuudiod. Lisaks sellele, et portaali on praktiline tööriist, aitab ta asutuste ruume reklaamida. Linnaraamatukogu puhul saab portaali kaudu broneerida saali, kohvituba ja harukogude seminariruumi.

Seoses raamatukogu 110. sünnipäevaga telliti raamatukogule uued meened: kandekott, pleedpadi ja harilikud pliiatsid. Lisaks kasutati meenena koostööpartnerite ja esinejate tänamiseks raamatukogu uut väljaannet, kirjanduslikku teejuhti „(Linna)kirjanduslikud uitamised“.

Suvel seati peamaja 1. korruse fuajees sisse müügivitriin raamatukogu meenetega, kus lisaks uutele otsiti välja ka kõik varasemad meenete ja väljaannete ülejäägid. Raamatukogu pakutavaid mitmekülgseid võimalusi tutvustab akendele seatud välinäitus.

Uuendati raamatukogu lugejatele jagamiseks mõeldud infomaterjale: Lugeja ABC esmakülastajale, E-kataloogi ESTER tutvustav järjehoidja koos keskkogu ja harukogude kontaktidega, aasta lõpus valmis traditsiooniline kalender.

Jooksev info raamatukogus toimuva kohta (sündmused, näitused, uudised raamatukogu teenustest) jõuab operatiivselt raamatukogu kodulehele ja sealt automaatselt Tartu Kultuuriaknasse, samuti raamatukogu Facebook'i lehele. Kirjandusüritustest saatsime info ka UNESCO kirjanduslinna kodulehe haldajale.

Kord nädalas või üle nädala (olenevalt info hulgast) läks info kohalikule ajalehele Tartu Postimees, ERR-i Tartu stuudiole, Pereraadiole ja ainsale allesjäänud Tartu kohalikule raadiojaamale RingFm. Tartu Postimehelt telliti tasulisi teateid sündmuste infoga. Aasta jooksul koostati **30 pressiteadet**, lisaks oli raamatukogu lehel väljas üks linna avalike suhete osakonna ja üks lastekirjanduse festivali kommunikatsioonijuhi koostatud raamatukogu puudutatav pressiteade. Pressiteated saadeti alates BNS-ist kõigile olulistele meediaväljaannetele. Harvem, sisust sõltuvalt, saadeti pressiteateid Sirbile, Müürilehele, Õpetajate Lehele, Maalehele jne.

Meediakajastused

Südalinna kultuurikeskusega seotud teemadega ükski teine teemaring võistelda ei suutnud, aga kuna need ei puuduta üksnes raamatukogu, siis jäävad need vaatluse alt välja, vajadusel leiab need Süku kodulehelt.

Kirjutavas meedias leidis kõige enam kajastust raamatukogu 110. sünnipäev (5 kajastust). Vaadati tagasi raamatukogu ajaloo, tutvustati tänast raamatukogu ja sünnipäevaprogrammi. Aktiivselt kajastati ka aasta lõpus toimunud Lubja teeninduspunkti sulgemist ja personalikärpeid (kolmes eri väljaandes). Kajastati palgaläbirääkimisi, raamatukogus toimunud Ukraina laste vabariigi aastapäevaks valminud teatrietendust, aprillikuu tulekahju, milles said kahjustada ka seni raamatukogule kuulunud ruumid, ERÜ teenetepreemiat raamatukogu töötajale, kasutusreeglite muudatust (pensionärid hakkavad viivist maksma). Postimehe raamatuportaal

avaldas aasta kokkuvõtte arvudes ja mitu teadet raamatuesitluste kohta. Tartu Postimees avaldas kümnekond pikemat või lühemat artiklit raamatukogu näituste ja sündmuste kohta.

Intervjuud küsiti nt kirjandusfestivali Prima Vista programmi, saunanäituse, suvise liikumismängu ja kärpette kohta. Paar lõiku raamatukogu tegemistest jõudis ka ERR-i kultuuriuudistesse või AK-sse (sokikudumise õpituba ja kärped).

Seisime hea raamatukogus esinenud ja või meie kutsutud kirjandusfestivali külaliste teoste arvustuste või publikatsioonide avaldamise eest. Nii ilmus ajakirjas Akadeemia (2023, nr 4) katkend Hans Platzgumeri romaanist „Bogneri lahkumine“, Sirbis tema essee „Eurotsentrismi lühike ajalugu“ ja ERRi kultuuriuudistes intervjuu. Müürilehes ilmus intervjuu Jenny Erpenbeckiga ja ajalehes Postimees arvustus tema teosele „Viimsepäeva õhtu“. Lina Nordquisti teose „Järgnen sulle“ arvustused ilmusid Sirbis ja Postimehes.

Kõige rohkem kajastas raamatukogu tegevusi Tartu Postimees, Postimehe raamatuportaal ja ERR (uudised, Klassikaraadio, Kultuuriportaal, ETV). Raamatukogu ettevõtmised leidsid kajastamist ka ulmeajakirjas „Reaktor“.

Reklaam

Oluline teavituskanal on **Facebook**. Samas ei ole tähtsust kaotanud **kõikvõimalikud listid** – õpetajate, kolleegide, kirjandushuviliste, ülikooli õppetoolide, Tartu Loodusmaja jne. Tulemuslik on turundus koostööpartneritega kahasse, mil üritus saab sisuliselt topeltreklaami, näiteks Prima Vista ja tudengipäevade üritused, koostöös välisesindustega tehtud üritused, ja kui esinejad ise infot levitavad.

Trükireklaam plakatite ja flaierte näol on samuti kasutusel. Kutseid saadame FB-s või meili teel. Postrid on lisaks raamatukogule väljas linna teistes kultuuriasutustes, ülikooli õppehoonetes ja ühiselamutes, aeg-ajalt ka koolides. Avalikku linnaruumi reklaamitulpadele lähevad postrid kõige suuremate ürituste puhul (eelmisel aastal Prima Vista). Annelinna keskuse seinal renditud vitriinist loobusime seoses kärpekavaga.

Väljaanded

Ilmus raamatukogu uus trükis, kolmas kirjanduslik teejuht pealkirjaga „(Linna)kirjanduslikud uitamised“, mille koostasid andmebaasi Tartu ilukirjanduses töörühma liikmed Ülo Treikelder ja Halliki Jürma ning kujundas Artur Kuus. Raamatuke on lisaks raamatukogule müügis Krisostomuses ning Apraaditehases asuvas raamatukaupluses Biblioteek. Apollo kauplustes olid saadaval veel viimased meie koostatud kirjandusliku teejuhi „Kirjanduslikud (eksi)rännakud Tartus“ eksemplarid. Teejuht „Emajõe pääl. Hajakirjanduslikud rännakud Emajõel“ on lisaks raamatukogule müügis linna infopunktis.

Veebiväljaanded ja sotsiaalmeedia kanalid

2023. aastal haldasid raamatukogu kodulehte Ingrid Saare ja Annika Hramov, laste- ja noortelehte Piia Tuule, blogisid haldas lisaks Tiina Sulg, Facebooki, YouTube'i kanalit ja Instagrami Klaari Tamm. Raamatukogu uus, erivajadustega inimestele kohandatud koduleht (teostas WebExpert) läks kasutusse 18. mail.

Veebikülastused (virtuaalkülastused) jagunevad kodulehe (sh ka andmebaasid) ja blogide vahel. Lisaks kajastuvad külastustes virtuaalnäituste ja osaliselt sotsiaalmeedia külastused. Statistika puhul eristatakse külastust ja vaatamist (paralleel: külastus ja laenutus). Kui näiteks Luuleleiu blogi külastaja loeb kolme luuletust, siis statistikasse läheb üks külastus, aga kolm vaatamist.

Raamatukogu veebikülastusi oli 2023. aastal kokku **437 708** (2022. a 488 201, seega 50 493 külastust vähem, kahanemine 10,3%). Statistika koostajate sõnul võimaldas loendamise meetoodika tänavu jätta välja majasisesed, oma töötajate külastused. Kahanes ennekõike

põhilehe ja lastelehe külastuste arv, seega on loendamiskriteeriumide muutus ilmselt suurim kahanemise põhjus (raamatukogu arvutites on veebibrauseri avaekraaniks raamatukogu kodulehekülj). Reaalsete ja virtuaalsete külastuste koguarvust moodustasid virtuaalkülastused **50,8%** (aasta tagasi 53,7%) ning füüsilised, reaalsed külastused 49,2%.

Koduleht koosneb järgmistest veebidest: põhileht, laste- ja noorteleht, **kirjandusveeb** (edetabelid, kirjandusauhinnad, osa virtuaalnäitustest jms) ning **raamatukogus koostatavad andmebaasid** (Teele e. Tartu ilukirjanduses, muusikaartiklite register, Arkaadia (lasteluule ja muinasjutud), Seemneraamatukogu jt).

E-kataloogi ESTER ja artiklite andmebaasi ISE (sisaldab raamatukogus koostatavaid andmebaase Tartu kodulugu ja Tartu Personalia) külastusi pole võimalik reaalselt kokku lugeda ja esitatud arvudes ei sisaldu. Raamatukogu sotsiaalmeedia (Facebook, YouTube, Instagram) külastused ei pruugi samuti täies mahus kajastuda.

Tabel 53. Kodulehe ja alamveebide kasutus

	2021	2022	2023	Muutus 2023
Koduleht: kirjandusveeb andmebaasid	315 986	300 989	226 698	-74 291 ehk -24,7%
Sealhulgas põhileht	192 029 (318 770)	183 378 (307 158)	100 824 (165 057)	-82 551 ehk -45%
Sealhulgas (Sh) Laste- ja noorteleht	9452 (17791)	8862 (15 741)	3 049 (5697)	-5813 ehk -65,6%
Sh kirjandusveeb, st edetabelid, auhinnad jm	8937 (18873)	8757 (18 673)	10 587 (20447)	+1830 ehk +17%
Sh andmebaas Tartu ilukirjanduses	19027 (57 234)	16 305 (44 791)	16 629 (54088)	+324
Sh lastekirjanduse andmebaas Arkaadia	94 725 (319 732)	76437 (224 014)	81 821 (224 688)	+5384 +6,6%
Sh JutuPeatus	5300 (8234)	3896 (6071)	5983 (10 415)	+2093 +35%
Sh Seemneraamatukogu,	2066 (3699)	2050 (4302)	2056 (4318)	+6
Sh EMKÜ muusikaartiklit reg.	738 (1542)	680 (6164)	775 (6738)	+95

Sulgudes on vaatamiste arv, st ühe külastuse käigus vaadatakse mitu erinevat asja.

Kodulehte koos tema alajaotustega külastati **226 698** korda, ligi 25 % ehk 74 291 korra võrra vähem kui aasta tagasi. Põhilehte külastati tänavu **100 824** (-82 551) korda, st kahanemist 45%. Lastelehe külastused kahanesisid lausa 65 %. Kui heita pilk külastustele-vaatamistele, siis võib öelda, et valdavalt vaadati kodulehelt rohkem kui üht teadet. Rõõmu teeb, et alamlehtede ja andmebaaside külastused seevastu kasvasid: kirjandusveebil 17%, lastekirjanduse andmebaasil 6,6%, Jutupeatusel lausa kolmandiku. Oma rolli mängib kasvus sisu parem nähtavus uuel kodulehel. Kõik andmebaasid täienesid aasta jooksul.

Tabel 54. Blogid

Blogi	2022	2022	2023	2023	Posti-	Muutus
-------	------	------	------	------	--------	--------

	vaatam	külastus	vaatam	külastus	tusi	2023 külast
Lugemissoovitused	64 371	33 350	74 906	38 132	100	+4762 +12,5 %
Luuleleid	269 466	77 604	239 796	75 026	65	-2578
Filmiblogi “Loe seda, mida sa filmis ei näinud”	15 019	10 357	14 197	10 001	60	-356
Nädala autor	5650	3 976	7638	5 723	24	+1747 +30,5%
Lit. portal (v.K.)	1135	831	1304	914		+83
Raamatukrati lugemisblogi	5730	5 730	13 100	13 100	63	+7370 +50%
Head lasteraamatud	11723	6 782	14818	8 657	33	+1875
Teised blogid *		6 258		6 903		+645
Kokku		144 888		158 436		+13 548 +8,5%

Blogide tabelis on näidatud kõige populaarsemate blogide külastused ja muutus võrreldes eelmise aastaga. Blogisid on loetelus ühtekokku 14, neist 3-4 enam postitusi ei tehta.

*Teised alla kuuluvad Raamatukrati otsib omaloomingut, Stalkerid, Juhan Liivi luuleauhind, 100 aastat 100 raamatut, Lutsuvad kivid, Karlova raamatukogu, Viikingite jälgedes.

Kui vaadata blogide tabelit (Tabel 54), siis blogide külastatavus kasvas 8,5% ja virtuaalkülastuste sees blogikülastuste osakaal kasvas, moodustades ligi **36%** (varem ca 30%). Endiselt on kõige populaarsem **Luuleleiu blogi** (aasta jooksul lisandus 65 postitust), järgneb **lugemissoovituste blogi** (lisandus 100 postitust) ja Raamatukrati lugemisblogi (lisandus 63 postitust). Luuleleiu ja filmiblogi külastuste arv kahanes, ka postituste arv oli väiksem kui 2022. aastal, teiste blogide puhul külastuste arv kasvas. Lugemissoovituste blogi külastuste arv hoolimata väiksemast postituste arvust (-66) kasvas 12,5%. Stabiilse postituste arvuga Nädala autori blogi külastused kasvasid 30%. Viimase puhul aitab kaasa ilmselt hästi nähtav paigutus kodulehel. Blogid täidavad sisuga enamasti meie raamatukoguhoidjaid, aga on ka külaliskirjutajaid, keda värbab blogide perenaine Tiina Sulg.

Raamatukogu FB põhilehele tehti aasta jooksul 739 postitust, 41 postitust vähem kui aasta tagasi (780). Postitusi tehti aastaringelt keskmiselt 80-90 postitust kuus. Kõige rohkem postitusi tehti märtsis, aprillis ja oktoobris, mil toimus palju üritusi, suvekuud olid vaiksed. Postituste tegijaid on ca 25, neist umbes pooled teevad regulaarselt postitusi. Populaarseimad postitused jõudsid 4000 – 6000 inimeseni, keskmiselt aga 500 – 1200 inimeseni.

Kõige populaarsemad olid postitused raamatukoguhoidjate tunnustamisest, raamatukogu juubelist, raamatukogust Autovabaduse puisteel ja avalike suhete juhi konkursist.

Raamatukogu Facebooki lehel on 3315 jälgijat, aasta jooksul lisandus 160 uut jälgijat. Lehte külastati 27 370 korda, poole rohkem kui eelmisel aastal (2022. aastal 13 373 korda). FB lehele on loodud grupid: Muusikaosakond, Seemneraamatukogu, Noortenurk.

Instagrami kontole lisati aasta jooksul 176 postitust (2022. aastal 196 postitust), lehel on 1063 jälgijat. Aastaga lisandus 55 uut jälgijat. Külastusi oli hinnanguliselt ligi 800. Populaarseimad postitused olid Silvi Lepparu maalinäitusest ning Kristiina Ehini ja Silver Sepa esinemisest Tammelinna raamatukogus. Keskmiselt jõudsid postitused 65 – 240 inimeseni.

Raamatukogu YouTube'i kanalil vahendatakse nii otse kui ka järelvaatamiseks raamatukogu virtuaalsündmusi. YouTube laaditi 23 uut videot (19 Tartu Linnaraamatukogu alt, 4 Tiina Sule

kontolt). Uutest videotest vaadati kõige enam tantsutrupp „Vigased pruudid“ etteastet Prima Vista raamatulaadal (357 vaatamist). Vaatamisi kogunes 15 743 ja vaatamistunde 751, jälgijaid on 185 (aastaga lisandus 33).

4.9 Andmebaasid

Töö raamatukogu kataloogiga

2023. aastal jätkusid ELNET Konsortsiumi kataloogimise ja nimenormandmete töörühmas tööd kataloogimisstandardile RDA (Reource Description and Access - Ressursside kirjeldamine ja juurdepääs) üleminekuks. Said uuendatud: Jadaväljaannete juhend, Muusikalise Auvise juhend, Mittemuusikaliste helisalvestiste juhend, Noodi juhend, Videosalvestiste juhend, Lõimväljaannete juhend. Tulid muudatused ka märksõnastamises. 2024. aastal see töö jätkub.

Aruandeperioodil jätkasime ühiskataloogi korrastamise töödega. On olemas postiloend, mille vahendusel jagame infot ja saadame päringuid teistele raamatukogudele.

Tamara Kozõreval on volitus RB kirjete liitmiseks ja toimetamiseks, kuna just annetustega/asendustega saame vanu eestikeelseid raamatuid ja leiame bibliikirjetes vigu.

Kuna tihti saame uued eestikeelsed raamatud esimestena, siis mõnikord on vaja teha parandusi ka eelkirjetes. Vajadusel teavitab Tamara Kozõreva vigadest RR-i, nendega käib tihe koostöö.

Uute väljaannete kataloogimine

Bibliikirjed

Kõik 2023.aastal saabunud ja arvele võetud väljaanded on sisestatud elektronkataloogi ESTER. Meie osakond tegi 2023. aastal **1552** bibliikirjet, nendest puhtalt ainult meie raamatukogu jaoks 1390 (90%). 162 (10%) meie tehtud bib. kirjetest kasutasid ka teised ESTERi raamatukogud.

Ühises andmebaasis eestikeelseid bibliikirjeid me ei tee, v.a. mõned «kiired» (2023-81) - RR ei ole jõudnud veel bibliikirjet teha, meil raamat juba ostetud (eriti puudutab see kirjastusi „Varrak” ja „Sinisukk”), erilaade (lauamängud, konsoolimängud jne), kui meie oleme saanud need esimesena ja bibliikirjet veel andmebaasis ei ole või ei tulegi.

Võõr- ja venekeelsetele väljaannetele koostame keskmise tasandi bibliikirjeid. Kokku 2023. aastal 1471, nendest inglise keeles- 993, vene keeles - 299, ukraina keeles- 82.

Võõrkeelsete nimetuste puhul kasutame võimalusel bibliikirjeid teistest maailma andmebaasidest (nende nimekirja on laiendatud), mis on meie käsutuses ja täiendame neid vajalike andmetega. Nii säilivad kirjetes näiteks sisukord, sisu kirjeldus ja märksõnad vastavas keeles (põhiline - inglise keel), mis peaks aitama ka inimesi, kelle emakeel ei ole eesti keel või nad ei valda eesti keelt väga hästi.

Peale inglise keele kataloogisime veel 15 erinevas keeles - jaapani, norra, soome, prantsuse, rootsi, itaalia, hollandi, poola jt keeltes.

Meil tehtud bibliikirjetesse (võõr- ja venekeelsed) lisame alates 01. jaanuarist 2016 ainult MARC välja **072**, 080 ise ei tee. Jätkame UDK eestikeelsete tabelite kasutamist paigutusindeksite jaoks. Kui teised raamatukogud kasutavad meie kirjeid, siis nad vajadusel ise lisavad 080. Erilaadidest kataloogisime 2023. aastal lauamänge ja seemneid.

Tabel 55. Linnaraamatukogus tehtud bibliokirjed

Laad	Tehtud meie bibliokirjed
raamat	1392
videosalvestised	12
ese (lauamängud jt)	27
ese (seemned)	57

Isikunimede normikirjed

Alates 8. juunist 2020 muutusid nii rahvus- kui välisteavikute kirjeldamise põhimõtted autorite nimede vormistamisel bibliokirjetes. Kinnitati Nimenormikirjete RDA uus juhend, mille tulemusena muutuvad e-kataloogis ESTER bibliokirjetes nimede vormistamise põhimõtted.

Seoste omavaheliseks loomiseks ja kataloogi kasutusmugavuse tõstmiseks on oluline, et autorile oleks kehtestatud kataloogis üks nimekuju. Selleks on ELNETis kokku lepitud, et edaspidi slaavi tähestikus nimekujudele eraldi normikirjeid ei koostata, vaid kõik autori nimekujud pannakse ühte nimenormikirjesse ning normpealdisena kasutatakse ainult ladina tähestikul põhinevaid nimekujusid. Slaavi tähestikus nimekujud eestistatakse. Parima otsitulemuse ja kasutusmugavuse saavutamiseks on slaavi tähestikus nimed normikirjetes ära viidetenä. See tähendab, et otsida saab kataloogis nii slaavi tähestikus kui ladina tähestikus – viide juhatab kasutaja kataloogis kehtestatud normkujuni.

2023. aastal on meie poolt tehtud **342** (189-Maie, 153-Tamara) isikunime normikirjet.

Kahjuks teenindaja praegu endiselt Sierra kataloogiotsingus nimenorme ei näe. See on teenindajatele väga ebamugav, peab kasutama otsinguks ka ESTERi täielikku kataloogi, probleem on konsortsiumis töös.

Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogu

2023. aastal tehti Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogu jaoks audio- ja punktkirjas raamatutele kesktasandi bibliokirjeid ja eksemplarikirjeid (kumbagi kokku 133 eksemplari). Tehtud audio- ja punktkirjas raamatute üleandmiseks koostati ka saatelehed. Sügisel Eesti Pimedate Ühingu raamatukogu liitus Rahvusraamatukoguga, kes hakkab tegema nende jaoks kõiki kirjeid. Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogu saatus kataloogimise osas on praegu lahtine.

Seemneraamatukogu

2023. aastal tuli kataloogida ka seemneraamatukogu jaoks seemneid (57 bibliokirjet), seemnepakid võtavad arvele Tiina Lutter ja Piia Tuule (726 eks. kirjet). Koostöö kahe osakonna vahel seemneraamatukogu osas laabub.

Eksemplarikirjed

Et oleks lihtsam korjata statistikat, hakati 2022. aastal eksemplarikirjetes märgistama väljal IKOOD1 eraldi ilukirjandust (201), noorte- ja lastekirjandust (202), liigikirjandust (203), liigikirjandust noortele ja lastele (204).

Eksemplarikirjetes märgitakse jooksvalt lisaväljal hind koos käibemaksuga. See on abiks lugejate poolt kaotatud väljaannete reaalse maksumuse arvutamiseks väljamaksmiste korral.

Komplekti puhul lisame väljad M(teade) ja X(märkus), kus on toodud komplekti sisu. See on abiks nii teenindajale kui lugejale.

Tabel 56. Seisuga 31. detsember 2023 on **kogude arenduse osakonna töötajate poolt töötatud kirjetega järgnevas mahus** (sisaldab ka ajakirjade üksiknumbrite eksemplarikirjeid):

*	Eksemplarikirje		Bibliokirje		Normikirje		Laekumiskirje (perioodika)		Tellimis- kirje loodud
	loodud	muudet	lood.	muudet	loodud	muudet	Lood ud	muud et.	
2023	19820	44609	1013	21142	76	476	11	2728	2375
2022	19360	25002	1005	20406	161	1188	38	2678	2582
2021	23348	30211	1724	32035	337	2861	8	3458	2830
2020	23690	42833	1608	23583	351	931	32	4849	3063
2019	24586	44200	1986	23354	13	32	54	5482	3074

Tabel 57. Kirjete kustutamine andmebaasist

*	Eks.kirje	Bib.kirje
2023	9999	285
2022	9639	949
2021	16570	371
2020	20965	1286
2019	19498	2290

Andmed on saadud Sierra kataloogimismooduli statistikast ja loenditest.

ISE andmebaasi Tartu koduloo kirjete tegemine

ISE andmebaasis on institutsionaalsed baasid Tartu kodulugu, Tartu Personaalia ja Tartu Linnaraamatukogu. Andmebaasidesse teevad kirjeid Tiina Sagor, Annika Hramov ja Halliki Jürma.

2023. aastal lisandus kirjeid:

Tartu kodulugu – sisaldab 113 761 kirjet, aasta jooksul lisandus 1327 kirjet;

Tartu Personaalia – sisaldab 24 801 kirjet, aastaga lisandus 198 kirjet;

Tartu Linnaraamatukogu – sisaldab 2560 kirjet, lisandus 63 kirjet.

Kokku lisandus andmebaasidesse uute kirjete ja teiste raamatukogude kirjetest lisamise teel 1588 kirjet. Annika Hramov tegi 572 bibliokirjet; Tiina Sagor 109 bibliokirjet ja 17 normikirjet; Halliki Jürma 814 bibliokirjetkirjet.

Aprillis võeti kasutusele artiklite bibliografeerimisel ISE andmebaasi kasutusele RDA reeglid.

2024. aasta tegevusi

2023. aasta oli peaaegu lõpuni päris hea aasta, raamatukoguaastast tõuke saanud ind katsetada erinevaid asju ja teha laiemalt koostööd pidas peaaegu aasta lõpuni vastu.

Aastalõpu kärpekäärid piirasid lisaks kõigele muule ka ettekujutusvõimet. Esialgne plaan on 2024. aastal katta letti ja teha muud nii palju, kui vähegi jõudu on, raamatukogu traditsiooniks saanud ettevõtmisi ning üritusi. Kui 2023. aastal läks koostööpilk valdavalt väljaspoole maja, siis 2024. aastal võiks koostöö olla tihedam ka Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukogu eri üksuste vahel.

2023. aastal õnnestus raamatukogul linna ja riigi poolt saadavate rahaliste vahendite toel astuda samm edasi kaasaegsete raamatukoguteenuste pakkumise suunas. 2024. aastal ootavad paigaldamist ja seadistamist raamatu- ehk laenutuskapid linnaraamatukogu hoonete juures. Samuti tuleb sel aastal korraldada hange ja asuda juurutama iseteeninduslikku laenutus- ja turvasüsteemile üleminekut.

2024. aastal jätkuvad ettevalmistus- ja planeerimistegevused Süku raames. 2024. aasta algul remonditakse raamatukogu peamaja trepikoda, 2. korruse koridor ja näitusegalerii, ning endine arvutiklass seatakse ümber Tartu toaks.

2024. aastal kannab Tartu Euroopa kultuuripealinna tiitlit ja raamatukogugi annab sinna oma panuse. 2024. aasta on Eestis nimetatud kultuurilise mitmekesisuse aastaks ja linnaraamatukogu plaanib üritusi ka sellest lähtuvalt.

Osakonnajuhataste aruannete põhjal koostas Mai Põldaas

Veebruar 2024

Digitaalselt allkirjastas direktor Kristina Pai